

ROȘIA MONTANĂ GOLD CORPORATION

MANAGEMENTUL IMPACTULUI SOCIAL:

PLANUL DE ACȚIUNE PENTRU STRĂMUTARE ȘI RELOCARE

VOLUMUL 1: RAPORTUL PRINCIPAL

Elaborat pentru:

S.C. Roșia Montană Gold Corporation S.A.
Strada Piata nr. 321
3385 Roșia Montană
Jud. Alba, România

Elaborat de:

Stantec
361 Southgate Drive
Guelph Ontario
Canada
și:
Frédéric Giovannetti
6 Rue François Mauriac
F- 84000 Avignon
France

CUPRINS

0. INTRODUCERE	1
<i>DEFINIȚII CHEIE</i>	<i>1</i>
1. DESCRIEREA SUMARĂ A PROIECTULUI PROPUS	8
<i>AMPLASAREA ȘI DESCRIEREA PROIECTULUI.....</i>	<i>8</i>
Amplasarea Proiectului	8
Descrierea Proiectului	8
<i>GRAFICUL DE CONSTRUCȚIE ȘI EXPLOATARE A PROIECTULUI.....</i>	<i>9</i>
Perioada de construcție.....	9
2. CONTEXTUL SOCIAL, CULTURAL ȘI ECONOMIC	10
<i>METODOLOGIA STUDIILOR PRIVIND CONDIȚIILE SOCIO-ECONOMICE INIȚIALE.....</i>	<i>10</i>
Date generale	10
Investigații socio-economice efectuate de RMGC în anul 2002	11
Investigații socio-economice efectuate de ICCV	12
Investigații privind activitățile comerciale din zona afectată de Proiect.....	13
<i>ZONA PROIECTULUI – O VEDERE DE ANSAMBLU ASUPRA ASPECTELOR SOCIO-ECONOMICE</i>	<i>13</i>
Sumarul caracteristicilor socio-economice și implicațiile pentru Planul de acțiune pentru strămutare și relocare ..	13
Situția geografică și administrativă	14
Istorie – Grupuri etnice – Confesiuni religioase.....	15
Date demografice.....	16
Activități și mijloace de trai	16
Sănătatea	17
Societatea civilă.....	17
Percepția și așteptările populației locale	18
3. CADRUL INSTITUȚIONAL ȘI LEGAL AL STRĂMUTĂRII ȘI COMPENSĂRII	20
<i>CADRUL LEGAL GENERAL</i>	<i>20</i>
Date generale	20
Constituția României	20
Legea minelor	21
Legea Protecției Mediului nr. 137/1995	22
Hotărârea de Guvern nr. 525/1996 pentru aprobarea Regulamentului general de urbanism	22
<i>CADRUL INSTITUȚIONAL GENERAL.....</i>	<i>23</i>
Date generale privind organizațiile guvernamentale din România	23
Organizații guvernamentale centrale potențial implicate în strămutare.....	23
Organizații guvernamentale locale.....	24
<i>PROPRIETATEA ASUPRA TERENURILOR – TRANZACȚII IMOBILIARE</i>	<i>25</i>
Proprietatea asupra terenurilor în România	25
Operațiuni cu bunuri imobile	26
Exproprierea	27
<i>ALTE LEGI / REGLEMENTĂRI RELEVANTE.....</i>	<i>29</i>
Construcții și demolări	29
Concesiunea minieră	29
Politicile și îndrumările de siguranță emise de Grupul Băncii Mondiale.....	29
<i>IMPLICAȚII PRACTICE ALE CONTEXTULUI LEGISLATIV PENTRU PROIECTUL RMGC</i>	<i>29</i>
Comparație între legea română și cerințele Grupului Băncii Mondiale.....	29
Principii referitoare la achiziția terenurilor.....	30
4. IMPACTUL PROIECTULUI ASUPRA TERENURILOR ȘI POPULAȚIEI.....	31

<i>CATEGORIILE DE IMPACT</i>	31
<i>COMUNITĂȚILE AFECTATE DE PROIECT</i>	32
<i>LOCUIȚE AFECTATE DE PROIECT</i>	34
<i>FACILITĂȚI PUBLICE</i>	34
Școli	34
Rețele de apă, energie electrică și telecomunicații afectate de Proiect	36
Biserici și cimitire afectate de Proiect.....	36
<i>ACTIVITĂȚI COMERCIALE AFECTATE DE PROIECT</i>	36
5. STRATEGIA DE COMPENSARE, STRĂMUTARE ȘI RELOCARE	38
<i>EVOLUTIA PLANULUI FINAL DE ACȚIUNE PENTRU STRĂMUTARE ȘI RELOCARE</i>	38
<i>PRINCIPII</i>	38
Principiile de bază ale Planului de acțiune pentru strămutare și relocare	38
<i>SUMARUL DREPTURILOR DE COMPENSARE</i>	40
<i>CALCULUL COMPENSĂRILOR</i>	45
Compensări acordate pentru clădiri	45
Compensare pentru terenuri forestiere.....	49
Compensare pentru terenuri (altele decât păduri).....	49
Compensare pentru culturi perene (pomi fructiferi).....	51
Cazul persoanelor compensate conform politicilor anterioare	52
<i>RELOCAREA</i>	52
Date generale	52
Asistență pentru transport.....	52
Asistență în vederea culegerii recoltelor.....	52
Asistență pentru recuperarea materialelor de construcție.....	52
<i>STRĂMUTAREA</i>	53
Principii.....	53
Zone de strămutare	54
Pachetul de strămutare.....	54
Matricea de prețuri	56
Asistență suplimentară pentru gospodăriile destinate strămutării	65
Înlocuirea terenului agricol	65
Infrastructura publică și serviciile publice în zonele de strămutare	66
Biserici și cimitire.....	67
<i>REFACEREA MIJLOACELOR DE TRAI</i>	67
Pachetul de refacere a activităților comerciale	67
Fondul pentru îmbunătățirea calificării profesionale.....	68
Asistență pentru dezvoltarea întreprinderilor mici	68
Legături cu alte planuri sociale elaborate de RMGC.....	69
<i>ASISTENȚĂ ACORDATĂ CATEGORIILOR DE PERSOANE DEZAVANTAJATE (VULNERABILE)</i>	70
Asistență guvernamentală pentru categoriile de persoane dezavantajate.....	70
Situția persoanelor dezavantajate în zona afectată de proiect	70
Categorii de impact potențial asupra persoanelor dezavantajate ca urmare a mutării	71
Măsuri de asistență propuse	71
6. IMPLEMENTAREA	74
<i>CADRUL ORGANIZATORIC</i>	74
Date generale	74
Organizarea RMGC în vederea implementării Planului de acțiune pentru strămutare și relocare.....	74
Implicarea autorităților guvernamentale	75
<i>MANAGEMENTUL PLÂNGERILOR ȘI CONFLICTELOR</i>	75
Prima instanță de management al plângerilor.....	75
A doua instanță de management al plângerii	76

Aționarea în instanță.....	76
INFORMARE ȘI CONSULTARE	76
Informare	76
Consultarea privind versiunea revizuită a Planului de acțiune pentru strămutare și relocare și publicarea.....	77
M MONITORIZARE ȘI EVALUARE – MANAGEMENTUL SCHIMBĂRILOR	77
Obiective generale ale monitorizării și evaluării	77
Monitorizarea.....	78
Responsabilități	78
Evaluarea	79
Managementul schimbărilor și consultarea asociată	80
GRAFICUL DE IMPLEMENTARE A PLANULUI	80
BUGETUL DE IMPLEMENTARE	80

LISTA ANEXELOR (în volumul 2)

ANEXA 1 – ELEMENTE ISTORICE
ANEXA 2 – ELEMENTE DEMOGRAFICE
ANEXA 3 – DATE PRIVIND NIVELUL DE TRAI
ANEXA 4 – DATE PRIVIND ACTIVITĂȚILE COMERCIALE
ANEXA 5 – DATE PRIVIND SĂNĂTATEA
ANEXA 6 – ORGANIZAȚII NON-GVERNAMENTALE ȘI CU CARACTER COMUNITAR
ANEXA 7 – REZULTATELE DISCUȚIILOR CU GRUPURILE DE INTERESE
ANEXA 8 – METODOLOGIA DISCUȚIILOR CU GRUPURILE DE INTERESE
ANEXA 9 – EXEMPLE DE PROCESE VERBALE ALE DISCUȚIILOR CU GRUPURI DE INTERESE
ANEXA 10 – UTILIZAREA TERENURILOR ÎN ZONA AFECTATĂ DE PROIECT
ANEXA 11 – SITUAȚIA ACTUALĂ A LOCUINȚELOR ÎN ZONA AFECTATĂ DE PROIECT
ANEXA 12 – REȚEAUA DE UTILITĂȚI PUBLICE
ANEXA 13 – POLITICILE DE SIGURANȚĂ ALE GRUPULUI BĂNCII MONDIALE
ANEXA 14 – RATE DE COMPENSARE PENTRU AMENAJĂRI SPECIALE ALE CLĂDIRILOR
ANEXA 15 – ANALIZA ALTERNATIVELOR PENTRU ZONELE DE STRĂMUTARE
ANEXA 16 – LEGISLAȚIA ROMÂNĂ PRIVIND PERSOANELE DEZAVANTAJATE
ANEXA 17- RAPORT 2006 PRIVIND EVOLUTIA PLANULUI DE STRAMUTARE SI RELOCARE
ANEXA 18 - FEBRUARIE 2006 - FEBRUARIE 2009 RAPORT PRIVIND SITUAȚIA IMPLEMENTĂRII RRAP

LISTA TABELELOR DIN TEXT

Tabelul 1: Descrierea cercetărilor socio-economice efectuate pentru Proiect	10
Tabelul 2: Comparație între legea română și cerințele Grupului Băncii Mondiale	29
Tabelul 3: Sumarul categoriilor de impact	31
Tabelul 4: Matricea drepturilor de compensare	41
Tabelul 5: Clasificarea caselor și valorile U_p corespunzătoare fiecărei categorii	47

Tabelul 6: Suplimentarea ratei U_p în funcție de tipul și calitatea acoperișului	47
Tabelul 7: Influența tencuielii exterioare asupra ratei U_p	47
Tabelul 8: Factorul A de funcționalitate a gospodăriei	48
Tabelul 9: Compensări pentru apă și canalizare în casă	49
Tabelul 10: Rate de compensare pentru terenuri în euro	51
Tabelul 11: Rate de compensare pentru pomi fructiferi în euro	51
Tabelul 12: Caracteristici ale caselor pentru strămutare	55
Tabelul 13: Pachete de strămutare (casă + lot de casă) – Matricea prețurilor estimative	61
Tabelul 14: Teren agricol disponibil în vecinătatea zonelor de strămutare	65
Tabelul 15: Sumarul bugetului Planului de acțiune pentru strămutare și relocare	81

LISTA FIGURILOR DIN TEXT

Figura 1: Amplasarea Proiectului pe teritoriul României	3
Figura 2: Amplasarea Proiectului	4
Figura 3: Plan de situație al Proiectului	5
Figura 4: Amplasarea localităților care vor fi afectate de Proiect	33
Figura 5: Amplasarea clădirilor publice.....	35
Figura 6 :Biserici si cimitire.....	37
Figura 7a: Piatra Alba-Zona de Stramutare – Exemple	57
Figura 7b: Piatra Alba-Zona de Stramutare – Exemple	58
Figura 7c: Piatra Alba-Zona de Stramutare – Exemple	59
Figura 7d: Piatra Alba-Zona de Stramutare – Exemple	60
Figura 8 – Graficul de implementare	82
Fotografia 1: Modele de asezari.....	15

0. INTRODUCERE

ROLUL ACESTUI DOCUMENT

0.1 Societatea Roșia Montană Gold Corporation S.A. (RMGC) propune realizarea unei exploatare miniere pentru aur și argint în localitatea Roșia Montană, România. Figura 1 indică amplasarea acestui Proiect. RMGC este o societate mixtă între Gabriel Resources Limited (Canada) și compania română de stat Minvest S.A. Capitolul 1 al acestui Plan prezintă o scurtă descriere a Proiectului.

0.2 Proiectul RMGC necesită achiziționarea a aproximativ 1663,89 hectare de teren și strămutarea a aproximativ 974 de gospodării, dintre care, cele mai numeroase se găsesc în localitățile Roșia Montană (cca. 577 de gospodării+ 136 apartamente), Corna (cca. 150 de gospodării) și Gura Cornei (cca. 111 de gospodării). În figura 2 este redată poziția geografică a acestor localități.

0.3 RMGC a decis să acorde prioritate obținerii drepturilor de proprietate asupra terenurilor pe baza unor tranzacții liber consimțite între cumpărător și vânzător, evitând, în limita posibilităților practice, utilizarea exproprierii. Este în intenția RMGC de a respecta legislația din România și standardele de siguranță recunoscute pe plan internațional, cum ar fi reglementările Uniunii Europene și Principiile Equator. În ceea ce privește strămutarea, RMGC va aplica prevederile Directivei Operaționale privind strămutarea involuntară (OD 4.30) a Grupului Băncii Mondiale. Această directivă prevede necesitatea elaborării unui Plan de acțiune pentru strămutare, în cazurile în care achiziția de terenuri este de natură să afecteze oamenii și mijloacele de trai. Un astfel de plan va face obiectul unor consultări, indiferent de procedura folosită pentru obținerea drepturilor de proprietate asupra terenurilor.

0.4 RMGC a început achiziționarea de terenuri încă din anul 2002. Versiuni anterioare ale prezentului Plan de acțiune pentru strămutare și relocare au fost elaborate de RMGC în 2002 și 2003. Aceste versiuni au fost făcute publice pe plan local și internațional, atât în limba română cât și în limba engleză. Ca o recunoaștere a necesității de a modifica anumite elemente din politica de achiziție a terenurilor, în modul în care aceasta era descrisă în versiunile anterioare ale planului, RMGC a oprit procesul de achiziție a terenurilor de la mijlocul anului 2004, procedând în același timp, la o revizuire a acestei politici, concretizată în actuala versiune a Planului de acțiune pentru strămutare și relocare.

0.5 Planul de acțiune pentru strămutare și relocare se concentrează asupra atenuării categoriilor de impact aferente obținerii drepturilor de proprietate asupra terenurilor, precum și procesului de dislocare fizică, socială și economică.

0.6 Planul comunitar de dezvoltare durabilă este un plan social care își propune obiective de dezvoltare mai cuprinzătoare, avându-se în vedere o zonă mai largă, incluzând zona afectată de Proiect, fără a se limita însă, la aceasta.

DEFINIȚII CHEIE

0.7 **Proiectul:** un proiect pentru extinderea operațiunilor miniere existente în scopul exploatareii zăcămintelor de aur și argint recent identificate în zona Roșia Montană. Proiectul include exploatarea minieră propriu-zisă, uzina de procesare a minereului, sistemul iazului de decantare precum și toate celelalte amenajări necesare construcției și exploatareii, cum ar fi haldele de steril, coloniile de construcție, platformele de lucru, drumurile de acces, carierele de extracție a minereului și carierele de agregate pentru construcții, liniile de alimentare cu energie electrică, conductele. Proiectul include de asemenea, amplasamentele de strămutare împreună cu drumurile de acces la aceste amplasamente precum și toate amenajările auxiliare necesare pentru dezvoltarea acestora și care sunt construite sau finanțate de RMGC.

0.8 **Zona de impact a Proiectului:** o zonă a cărei utilizare sau destinație se va schimba ca urmare a construcției sau exploatării prevăzute prin Proiect și care trebuie prin urmare, să fie achiziționată de RMGC. Această zonă este delimitată în cadrul Certificatului de urbanism solicitat de RMGC în martie 2006 și în proiectul de modificare a Planului de urbanism zonal, aflat în curs de elaborare.

Figura 1: Amplasarea Proiectului pe teritoriul României

Figura 2: Amplasarea Proiectului

Figura 3: Plan de situație al Proiectului

0.9 **Zona (zonele) tampon:** o fâșie în jurul anumitor elemente ale Proiectului, supusă în prezent unui proces de evaluare, ca parte integrantă a procesului de obținere a aprobărilor de mediu. Aceste zone tampon sunt definite prin documentele de urbanism aferente zonei industriale, aflate în curs de elaborare de către RMGC, ținând seama de prevederile Certificatului de urbanism solicitat în martie 2006.

0.10 **Zona protejată:** o zonă în interiorul localității Roșia Montană, desemnată pentru protejarea patrimoniului cultural, în cadrul căreia mai multe clădiri, biserici și căi de acces la lucrări miniere mai vechi sau mai recente, sunt declarate ca având o valoare arhitecturală sau istorică.

0.11 **Persoană afectată de Proiect:** Oricare persoană care, în urma implementării Proiectului, pierde permanent sau temporar, integral sau parțial, dreptul de proprietate sau utilizare asupra unei construcții, unui teren (de locuit, agricol sau de pășunat), unei recolte anuale sau perene, unor arbori, sau asupra unui bun mobil sau imobil, sau beneficiile rezultate în urma acestora. Nu toate persoanele afectate de Proiect trebuie să se mute ca urmare a implementării acestora. Din categoria persoanelor afectate de Proiect pot face parte:

- Persoane dislocate fizic, adică persoane care intră sub incidența “dislocării fizice” descrise în cele de mai jos,
- Persoane dislocate economic, adică persoane care intră sub incidența „dislocării economice” definite în cele de mai jos.

0.12 **Dislocarea fizică:** Pierderea locuinței sau bunurilor ca rezultat al achiziționării terenului necesar dezvoltării Proiectului, necesitând mutarea persoanei (persoanelor) afectate într-o altă zonă.

0.13 **Dislocarea economică:** Pierderea surselor de venit sau a mijloacelor de trai ca urmare a achiziționării terenului sau întreruperii accesului la anumite resurse (teren, apă sau pădure), ca urmare a construcției sau exploatării aferente Proiectului sau a amenajărilor conexe. Nu toate persoanele dislocate economic vor trebui să se mute ca urmare a implementării Proiectului.

0.14 **Gospodărie afectată de Proiect:** o gospodărie care pierde bunurile și/sau drepturile de utilizare a acestora și/sau sursele generatoare de venituri datorită faptului că aceste bunuri/drepturi/surse sunt amplasate în zona de impact a Proiectului. O gospodărie afectată de Proiect include de obicei capul familiei cu soția/soțul și copiii săi, dar poate include și o serie de alte persoane dependente care trăiesc în aceeași locuință sau grup de locuințe, cum ar fi rude apropiate (de exemplu părinți, nepoți).

0.15 **Proprietar de teren:** persoană/gospodărie/instituție recunoscută de legea română ca deținător legal de teren.

0.16 **Chiriaș:** persoană/gospodărie/instituție care ocupă un bun imobiliar în virtutea unui contract privat cu proprietarul, prin care ocuparea este plătită proprietarului în numerar sau în altă formă.

0.17 **Gospodării destinate strămutării:** gospodării afectate de Proiect care sunt îndreptățite să opteze și care optează pentru mutarea pe un amplasament de strămutare nou și ale căror bunuri sunt înlocuite de către RMGC pe unul dintre amplasamentele de strămutare stabilite.

0.18 **Gospodării destinate relocării:** gospodării afectate de Proiect care sunt îndreptățite să opteze și care optează pentru compensare în numerar în schimbul bunurilor proprii și care se mută într-un loc asupra căruia au decis prin voința proprie.

0.19 **Compensație:** plată în numerar sau în natură, la valoarea de înlocuire pentru bunuri sau resurse care sunt achiziționate sau afectate de Proiect, în momentul în care bunurile sau resursele respective trebuie înlocuite.

0.20 **Asistență acordată pentru strămutare:** sprijin acordat persoanelor care sunt dislocate fizic ca urmare a implementării Proiectului. Asistența poate include transportul, servicii sociale sau de altă natură care sunt furnizate persoanelor în timpul strămutării acestora. Asistența mai poate cuprinde și alocarea unor sume în numerar drept compensație pentru neplăcerile cauzate de strămutare și pentru acoperirea cheltuielilor aferente perioadei de stabilire pe un nou amplasament, cum ar fi cheltuieli de mutare și pierderi datorate unor zile lucrătoare neefectuate.

0.21 **Valoarea de înlocuire:** Nivelul de compensare pentru bunurile pierdute trebuie calculată la valoarea integrală de înlocuire, adică, la valoarea de piață a bunului respectiv la care se adaugă costurile aferente tranzacției. Valoarea de înlocuire trebuie să reflecte costurile din momentul în care bunul respectiv trebuie înlocuit. Din punct de vedere al terenului și construcțiilor, „valoarea de înlocuire” se definește după cum urmează:

- **Teren agricol:** valoarea de piață pentru terenuri cu productivitate potențială sau efectivă, egală, amplasate în regiuni învecinate, plus costul pregătirii terenului la un nivel similar sau mai bun decât cel al terenului afectat, plus costul oricăror taxe de înregistrare sau de transfer al proprietății;
- **Teren în intravilan:** valoarea de piață pentru terenuri cu suprafață și utilizare similare, cu amenajări de infrastructură și servicii publice similare sau îmbunătățite, de preferat în vecinătatea terenului afectat, plus costul oricăror taxe de înregistrare sau de transfer al proprietății;
- **Locuințe și construcții publice:** costurile achiziționării sau construirii unei noi clădiri, cu o suprafață și calitate egale sau superioare celor ale clădirii afectate, sau pentru repararea unei clădiri parțial afectate, incluzând manopera și comisioanele antreprenorilor și costul oricăror taxe de înregistrare sau de transfer al proprietății.

În determinarea costurilor de înlocuire, nu este luată în considerare deprecierea bunurilor și valoarea materialelor re folosibile. De asemenea, valoarea beneficiilor care derivă din Proiect nu se scade din valoarea estimată a unui bun afectat.

0.22 **Grupuri vulnerabile:** Persoane care prin sex, apartenență etnică, vârstă, handicap fizic sau mental, defavorizare economică sau statut social ar putea fi afectate mai grav prin strămutare decât alte categorii de persoane și care pot avea posibilități limitate de a beneficia în urma asistenței acordate pentru strămutare sau de avantajele legate de dezvoltarea ulterioară.

0.23 **Departamentul de relații comunitare:** departament din cadrul RMGC, care răspunde de administrarea, proiectarea și implementarea componentelor Proiectului legate de dezvoltare comunitară, strămutare și relocare.

1. DESCRIEREA SUMARĂ A PROIECTULUI PROPUȘ

AMPLASAREA ȘI DESCRIEREA PROIECTULUI

Amplasarea Proiectului

1.1 Societatea Roșia Montană Gold Corporation S.A. (RMGC) propune realizarea unei exploatare miniere pentru aur și argint în localitatea Roșia Montană din România. Proiectul va fi amplasat lângă satul Roșia Montană, în comuna cu același nume din județul Alba, la aproximativ 80 km nord-vest de reședința de județ Alba Iulia, și la 85 km nord-est de orașul Deva din partea central-vestică a României (figura 1). Amplasamentul este în cadrul districtului minier Roșia Montană, în imediata vecinătate de nord-est a orașului Abrud după cum se poate vedea în figura 2. Proiectul este localizat într-o regiune cunoscută sub numele de Patruaterul Aurifer din Munții Metaliferi, încadrați regional în Munții Apuseni din Transilvania. Patruaterul Aurifer este cunoscut din punct de vedere istoric ca fiind, de peste 2000 de ani, cea mai importantă zonă producătoare de aur din Europa.

Descrierea Proiectului

1.2 Amplasamentul Proiectului este afectat de o vastă rețea de lucrări miniere subterane și de suprafață, realizate într-o perioadă istorică de peste 2000 de ani, înainte începerii activității de către RMGC. Zona Proiectului se găsește în interiorul unei concesiuni miniere pentru care RMGC deține licența de exploatare, aceasta fiind una dintre cele câteva concesiuni deținute de companie în această regiune.

1.3 Societatea comercială Roșia Montană Gold Corporation S.A. (RMGC) reprezintă o societate mixtă între Gabriel Resources Limited (Canada) care deține 80% din capitalul Proiectului. Participarea la capital a Minvest S.A. este de 19,3%, iar cea a acționarilor minoritari de 0,7%.

1.4 Inițial, Proiectul consta dintr-o concesiune de exploatare (Licența) deținută de către RMGC și care acoperea aproximativ 4282 ha. În conformitate cu termenii acestei licențe, RMGC are dreptul exclusiv de a conduce exploatarea miniere pentru un termen inițial de 20 de ani, cu opțiunea de a reînnoi licența odată la 5 ani. În anul 2004, concesiunea de exploatare deținută de RMGC a fost modificată la o suprafață de 2388 ha.

1.5 Proiectul include extracția minieră și procesarea minereului de aur și argint, la o producție nominală de 13 milioane tone pe an (Mt/a). Pe baza estimărilor și expertizelor curente, faza operațională a Proiectului va dura aproximativ 16 ani, cu posibilități de extindere a acestei perioade în măsura în care vor fi descoperite rezerve suplimentare.

1.6 În forma în care a fost propus, Proiectul Roșia Montană include următoarele elemente principale:

- exploatare minieră convențională în carieră;
- producție de minereu la o rată nominală de 13 Mt/a;
- îndepărtarea și haldarea solului vegetal, solului de descoperit și a rocilor sterile (roci care nu conțin aur sau argint în concentrații economice);
- procesarea minereului auro-argentifer prin utilizarea unor tehnici convenționale de recuperare a aurului;
- recuperarea aurului și argintului metallic;
- depozitarea deșeurilor de procesare în cadrul unui sistem de iaz de decantare a sterilelor proiectat să conțină cel puțin 250 Mt de deșuri;

- managementul apei din amplasamentul minier, incluzând scurgerile și infiltrațiile contaminate de activitățile miniere trecute, pe traseul văii Roșia, prin construcția unui baraj de captare și prin pomparea apei către noua stație de epurare, în vederea denocivizării și evacuării ei mai departe;
- operațiuni legate de infrastructura asociată, incluzând: conducte de alimentare cu apă tehnologică, rețele de alimentare și distribuție a energiei electrice, stații de transformare, drumuri miniere și de acces în zonă, birouri, ateliere, iaz de stocare a nămolului și stația de epurare a apelor;
- protecția, excavarea, conservarea și prezentarea publică a resurselor importante ale patrimoniului cultural;
- beneficii ale dezvoltării regionale economice și sociale;
- planul de închidere și activitățile privind dezvoltarea durabilă.

1.7 Detalii privind descrierea Proiectului pot fi găsite într-un capitol special din Evaluarea impactului asupra mediului.

GRAFICUL DE CONSTRUCȚIE ȘI EXPLOATARE A PROIECTULUI

Perioada de construcție

1.8 Perioada de construcție propusă pentru dezvoltarea Proiectului Rosia Montana este de aproximativ 2 ani începând cu 2007 (la sfârșit). Forța de muncă necesară în construcții în cadrul proiectului se preconizează să atingă 1200 de persoane cu o valoare maximă de 3000 în perioada de vârf a realizării etapei de construcții.

1.9 Se anticipează o perioadă de 16 ani ca durată de viață a Proiectului. Debitul de procesare este calculat în baza unui debit de alimentare în uzina de 13 Mt/an timp de 16 ani de funcționare a uzinei de procesare. În medie se preconizează exploatarea a 28,6 milioane tone de material (minereu și steril) în 13 ani de exploatare, aceasta începând în cele două cariere mai mari, Carnic și Cetate și în continuare în Orlea și Jig.

1.10 Este anticipată o perioadă de exploatare de 16 ani cu posibilități de extindere a acestei perioade în măsura în care vor fi descoperite rezerve suplimentare. Activitățile de exploatare propriu-zise sunt planificate să înceapă eșalonat. Exploatarea minieră în carieră și operațiile de procesare sunt bazate pe o rată medie de alimentare cu minereu a uzinei de procesare de aproximativ 13 Mt/an, acestea fiind eșalonate în mai multe faze, pe măsură ce vor fi aduse în circuitul productiv diverse părți ale corpului de minereu.

2. CONTEXTUL SOCIAL, CULTURAL ȘI ECONOMIC

METODOLOGIA STUDIILOR PRIVIND CONDIȚIILE SOCIO-ECONOMICE INIȚIALE

Date generale

2.1 Proiectul a organizat mai multe campanii de colectare a unor informații privind condițiile sociale și economice inițiale pentru populația afectată:

- o ridicare cadastrală a clădirilor, terenurilor și un recensământ al gospodăriilor afectate (cu o primă rundă de investigații pe teren efectuată în anul 2000 de Strajan Planning Office (SPO) și completată în anul 2002 de RMGC);
- o cercetare socio-economică efectuată în 2002 de RMGC care a inclus utilizarea unui chestionar pe un eșantion de 247 de gospodării, reprezentând 25% din gospodăriile afectate precum și utilizarea unor instrumente de lucru calitative (incluzând discuții cu grupuri de interese și cercetări la nivelul factorilor cheie de decizie din zona social-comunitară);
- cercetări socio-economice calitative efectuate în ultima parte a anului 2002 de Institutul de Cercetare a Calității Vieții [ICCV (¹)] pentru RMGC, incluzând utilizarea unui chestionar detaliat privind mijloacele de trai, veniturile și cheltuielile gospodărești pentru un număr de 30 de gospodării potențial afectate, precum și discuții cu grupuri de interese din localitățile situate în vecinătatea Proiectului;
- cercetări efectuate în anul 2002 privind activitățile comerciale potențial afectate,

2.2 Tabelul 1 prezintă o scurtă descriere a acestor campanii. Următoarele paragrafe prezintă detalii privind investigațiile socio-economice efectuate de RMGC, precum și cercetările detaliate efectuate de ICCV în domeniul mijloacelor de trai și activităților comerciale.

Tabelul 1: Descrierea cercetărilor socio-economice efectuate pentru Proiect

	Perioada	Efectuat de	Obiective	Instrumente
Ridicare cadastrală și fizică – Recensământ al gospodăriilor afectate	2002	SPO (Strajan Planning Office) și apoi RMGC (cercetări interne)	Stabilirea condițiilor de bază privind bunurile fizice, pregătirea hărților cadastrale, identificarea proprietarilor, stabilirea eligibilității.	Ridicări topografice ale loturilor de teren afectate, recensământul membrilor gospodăriilor.
Investigații socio-economice	Mijlocul anului 2002	RMGC (cercetări interne)	Stabilirea condițiilor socio-economice de bază în vederea elaborării primei versiuni a Planului de acțiune pentru strămutare și relocare	Chestionar (a se vedea mai jos) utilizat pe un eșantion stratificat de 247 de gospodării. Cercetări pentru colectarea unor date cheie.
Investigații de	Sfârșitul	ICCV (cercetări	Obținerea de informații	Chestionar detaliat

¹ Institutul de Cercetare a Calității Vieții (ICCV), un institut român de cercetare de pe lângă Universitatea din București.

	Perioada	Efectuat de	Obiective	Instrumente
detaliu privind mijloacele de trai și așteptările unor grupuri de interese de la Proiectul RMGC	anului 2002	externe)	detaliate privind fluxurile de venituri, strategiile de subzistență.	utilizat pentru 30 de gospodării. Discuții cu grupurile de interese

Investigații socio-economice efectuate de RMGC în anul 2002

2.3 Eșantionul de 247 de chestionați (reprezentând aproximativ 25 % din numărul total de gospodării afectate de Proiect) a fost clasificat astfel încât să cuprindă diverse tipuri de gospodării din cadrul comunităților afectate, incluzând următoarele:

- bărbați și femei în proporții egale,
- gospodării destinate strămutării, relocării sau indecise ca (50%, 30% și respectiv, 20%),
- gospodării conduse de bătrâni (10%) sau de femei (20%),
- în măsura posibilităților, gospodăriile eșantionate au fost distribuite în toate comunitățile care vor fi afectate: Roșia Montană, Gura Cornei, Corna, Bunta, Țarina etc.

2.4 Chestionarul a avut în vedere următoarele aspecte:

- Componenta gospodăriei,
- Numărul membrilor angajați,
- Abilități, educație, surse de informație,
- Venituri și mijloace de trai, incluzând caracterul sezonier și variabilitatea acestora,
- Bunuri de folosință îndelungată,
- Producție agricolă,
- Apă, canalizare, energie,
- Sănătate și vulnerabilitate.

2.5 Interviuurile s-au desfășurat mai ales în casele celor chestionați și s-au realizat într-o perioadă de șase săptămâni în iulie și august 2002.

2.6 În plus, au fost intervievați 31 de lideri locali, utilizând un chestionar calitativ. Această categorie include liderii comunitari aleși și grupuri profesionale cum ar fi clerul, liderii sindicali, profesorii, autoritățile sanitare și reprezentanți ai autorităților guvernamentale.

2.7 Discuțiile cu grupuri de interese au fost folosite de echipele RMGC în 2002 pentru a colecta și verifica datele socio-economice de bază, după cum urmează:

- două seturi de grupuri de interese alcătuite din tineri, femei și bătrâni, fiecare grup numărând între 10 și 12 persoane (în total 6 grupuri sau aproximativ 60 de persoane).
- un grup de interese alcătuit din bărbați, de aproximativ 10-12 persoane.

2.8 Întâlnirile au urmărit ca aceste grupuri să discute și să cadă de acord asupra strategiilor legate de mijloacele de trai și/sau de modalitățile de a face față unor situații în comunitățile afectate, utilizând diagrame de tipul “liniei cronologice” sau “calendarelor sezoniere”.

2.9 În cadrul exercițiului privind linia cronologică, participanții din cadrul grupurilor au fost rugați să marcheze pe o linie de timp evenimentele majore petrecute în cadrul comunității, începând cu anul de naștere al celei mai în vârstă persoane din grup și sfârșind cu actualul Proiect RMGC. Participanții au fost rugați apoi să facă distincția între evenimentele bune și cele care au marcat o criză. Mai mult decât atât, au fost discutate și consemnate în diverse grafice și

diagrame, evenimentele de criză, efectele lor și modalitățile alese de populație pentru a face față acestora.

2.10 Exercițiul calendarului sezonier a implicat discutarea și consemnarea de către grupurile de interes a tuturor mijloacelor de trai folosite și a activităților efectuate în funcție de anotimp. Aceste activități au fost analizate utilizând diagrame pentru a stabili diviziunea muncii în funcție de sexe și pentru a vedea care activități au fost plătite în natură și care în numerar.

Investigații socio-economice efectuate de ICCV

2.11 Acest studiu a fost efectuat independent de RMGC prin ICCV – un institut public de cercetări funcționând pe lângă Universitatea din București. Etapa de teren a studiului s-a desfășurat în noiembrie 2002 și a inclus următoarele componente:

- o cercetare pe bază de chestionar a 30 de gospodării, în vederea colectării de informații cantitative și calitative asupra mijloacelor de trai ale populației din zona afectată,
- instrumente de lucru calitative (17 discuții cu grupuri de interese și mai multe interviuri individuale cu persoane din sfera social-comunitară), în vederea colectării de informații și a evaluării modului în care este perceput Proiectul în afara zonei afectate.

2.12 Obiectivele specifice ale investigației au fost reprezentate de clarificarea următoarelor probleme:

- care este contribuția venitului bănesc pe de-o parte și cele ale activităților de subzistență, neproducătoare de venit bănesc, pe de altă parte, în strategia generală de supraviețuire a gospodăriei,
- care sunt cheltuielile legate de locuință în situația actuală și care sunt celelalte cheltuieli la care trebuie să facă față gospodăria,
- dacă gospodăria are capacitatea de a balansa bugetul familiei,
- care sunt strategiile de supraviețuire în eventualitatea unei crize.

2.13 Din eșantionul inițial de 247 de gospodării chestionate în prima rundă de investigații a fost selecționat un eșantion de 30 de gospodării, având în vedere următoarele principii:

- eșantionarea a inclus gospodării atât din valea Roșia cât și din valea Corna;
- gospodăriile au fost clasificate în funcție de venitul bănesc care a reieșit în timpul primei cercetări.

2.14 În plus, în cadrul unui număr de 17 discuții cu grupuri de interese, participanții au fost îndrumați să dezbată următoarele teme:

- informații referitoare la Proiectul RMGC (nivel de informare, surse, încrederea în aceste surse, conținutul informațiilor);
- percepția generală a Proiectului RMGC (percepția stadiului actual al problemelor de mediu și sociale, percepția RMGC drept companie);
- așteptări privind Proiectul / activitățile companiei RMGC (din punct de vedere al problemelor de mediu și sociale);
- sugestii privind Proiectul RMGC.

2.15 Discuțiile din cadrul grupurilor de interese au fost purtate cu următoarele categorii de persoane:

- adulți, femei și bărbați, cu vârste cuprinse între 30 și 50 de ani;
- adulți tineri, femei și bărbați, cu vârste cuprinse între 20 și 30 de ani;
- pensionari, cu vârste de peste 50 de ani;
- oameni de afaceri;

- angajați Minvest.

2.16 Au fost de asemenea efectuate, 14 interviuri individuale semistructurate cu oameni de afaceri și antreprenori locali.

2.17 Localitățile incluse în studio au fost Gura Roșiei, Dăroaia (comunitatea de rromi din Gura Roșiei), Abrud, Câmpeni și Alba Iulia.

Investigații privind activitățile comerciale din zona afectată de Proiect

2.18 În iulie și august 2002 a fost efectuată o cercetare a activităților comerciale afectate. În noiembrie 2002 au fost organizate întâlniri cu întreprinzătorii, în vederea obținerii unor detalii care nu au putut fi furnizate de prima cercetare. Activitățile comerciale afectate au fost identificate prin intermediul Administrației Financiare din Abrud care a pus la dispoziție o listă a societăților comerciale înregistrate din zona Roșia Montană și din împrejurimi. Câteva alte societăți comerciale au fost identificate prin comunicări orale

2.19 Fiecare activitate comercială a fost evaluată pentru a se stabili dacă este potențial afectată de dislocare. Odată stabilită afectarea activității prin mutare efectivă, a fost inițiată o anchetă pe baza unui chestionar detaliat privind veniturile rezultate din activitatea comercială și planurile proprietarului în perspectiva dislocării.

ZONA PROIECTULUI – O VEDERE DE ANSAMBLU ASUPRA ASPECTELOR SCOCIO-ECONOMICE

Sumarul caracteristicilor socio-economice și implicațiile pentru Planul de acțiune pentru strămutare și relocare

2.20 Principalele caracteristici socio-economice ale zonei afectate de Proiect pot fi redate pe scurt după cum urmează:

- populația se află într-un proces de îmbătrânire și descreștere numerică
- locurile de muncă din sectorul minier reprezintă principala sursă de venit în economia locală, dar cu toate acestea, agricultura de subsistență și loturile de folosință personală sunt critice din punct de vedere al siguranței alimentare pentru pătura cea mai săracă a comunității, în special cea reprezentată de femeile pensionare,
- starea generală de sănătate este în general, necorespunzătoare
- nivelul de educație este relativ ridicat
- o parte importantă a populației trăiește în sărăcie.

2.21 Aceste caracteristici au următoarele implicații pentru elaborarea Planului de acțiune pentru strămutare și relocare:

1. Flexibilitatea opțiunilor pentru compensare

- persoanele în vârstă nu doresc neapărat să se strămute în zonă; unele dintre acestea ar prefera să se mute în zone urbane unde să fie aproape de copii sau rude și unde să aibă acces mai ușor la asistență medicală;
- pe de altă parte, unele persoane în vârstă sau vulnerabile pot să nu aibă rude în alte zone și ar putea fi puse în situația de a nu-și găsi singure o nouă locuință;
- aceasta înseamnă că va fi necesar să se ofere opțiuni de compensare diferite, incluzând un pachet integral de strămutare care să prevadă o locuință nouă în vecinătatea actualului domiciliu, precum și o opțiune de relocare care să permită alegerea unei locuințe noi într-o altă zonă;

2. Un pachet cuprinzător de măsuri pentru refacea mijloacelor de trai

- este necesar ca persoanelor afectate și foștilor angajați ai Minvest să li se acorde cu prioritate locuri de muncă;
 - cu toate acestea, nu toți locuitorii vor avea acces la locuri de muncă, fiind necesară sprijinirea unor mijloace de trai alternative, incluzând agricultura și micile întreprinderi;
3. **Sprijin acordat persoanelor vulnerabile**
- anumite persoane vor avea posibilități limitate de a beneficia în urma realizării Proiectului, existând posibilitatea ca acestea să sfârșească într-o stare de sărăcie după relocare sau strămutare; aceste aspecte sunt avute în vedere printr-o cuprinzătoare politică de sprijin a persoanelor vulnerabile.

Situația geografică și administrativă

2.22 Proiectul este amplasat lângă satul Roșia Montană (a se vedea figura 3), la aproximativ 80 km nord-vest de reședința de județ Alba Iulia, și la 85 km nord-est de orașul Deva. Proiectul este situat într-o regiune cunoscută sub numele de Patruleterul Aurifer din Munții Metaliferi, aparținând unei unități orogenice regionale, numită Munții Apuseni din Transilvania.

2.23 Zona Proiectului include două unități administrative, aparținând județului Alba:

- Comuna Roșia Montană, cu o suprafață de aproximativ 42 km² și incluzând 16 sate cu un total al populației mixte de 3.865 locuitori conform recensământului din 2002. Cel mai mare sat din comună este Roșia Montană.
- Orașul Abrud care include, pe lângă orașul propriu-zis Abrud, trei sate: satul Abrud, Gura Cornei și Soharu, având o populație totală de 6.213 locuitori (2002).

2.24 Situația așezărilor umane în zonă este rezultatul unei combinații de factori, în principal accesul la terenurile agricole, accesul la apă și la galeriile miniere exploatare în trecut (a se vedea planșa de fotografii 1). Așezările se concentrează în trei văi: Roșia Montană, Corna și Abrud-Câmpeni (aceasta din urmă nefiind afectată direct de Proiect). Părțile joase ale versanților sunt utilizate pentru producția de fân, în timp ce părțile înalte sunt utilizate pentru pășunat. Agricultorii s-au stabilit de obicei, în zonele mai înalte, unde pot avea un acces mai ușor la terenurile de pășunat.

Fotografia1

Istorie – Grupuri etnice – Confesiuni religioase

2.25 Istoria zonei Roșia Montană este strâns legată de cea a minelor aurifere, cu urme evidente ale activității miniere și așezărilor umane datând din perioada dacilor. Cucerirea romană a Daciei a marcat o nouă perioadă de avânt al mineritului, fapt atestat în Roșia Montană numită la acea vreme, Alburnus Maior. Mineritul s-a dezvoltat în perioada ocupației ungare și austro-ungare, în zonă fiind aduși coloniști din afară. După Primul Război Mondial, activitatea minieră a cunoscut un nou avânt pe baza asociațiilor și a micilor societăți pe acțiuni, incluzând companii străine. Companiile concesionare au exploatat zăcămintele mai adânci, iar întreprinzătorii individuali pe cele situate în apropierea suprafeței. După naționalizarea din 1948 exploatarea privată a minereului aurifer a fost interzisă. Minele de la Roșia Montană sunt în prezent exploatate de Minvest, una dintre companiile deținute de stat. În anii '60, compania a început exploatarea de suprafață din dealul Cetate, activă și astăzi.

2.26 În Anexa 1 sunt prezentate câteva date suplimentare privind istoriei zonei.

2.27 Roșia Montană, prin poziția sa de centru industrial-minier, a reprezentat un adevărat “creuzet” în care s-au amalgamat diverse populații de pe tot cuprinsul Imperiului Habsburgic, și care s-au adăugat populației native române. Ungurii, germanii și italienii au imigrat în această zonă începând din secolul al XII-lea și până în prima jumătate a secolului al XX-lea. Diversele grupuri etnice au întreținut relații bune și nu s-au înregistrat vreodată separații de ordin geografic între acestea.

2.28 În prezent, după cum reiese din declarațiile proprii, aproximativ 90% este alcătuită din etnici români, circa 2% maghiari (2,5%) și circa 6% rromi (5,5%). Cea mai mare parte a populației rrome locuiește în localitatea Dăroaia, în apropierea satului Gura Roșiei din valea Abrudului.

2.29 În timp ce creștinii ortodocși români reprezintă majoritatea în zonă, ca de altfel și în restul României, la Roșia Montană există numeroși adepți ai altor confesiuni creștine: greco-catolici, romano-catolici, protestanți, unitarieni, bapțiști și pentecostali.

Date demografice

2.30 În perioada recentă, populația din comuna Roșia Montană a înregistrat o scădere (de aproximativ 0,7% pe an, între 1992 și 2002), aceasta fiind de fapt, o trăsătură specifică pentru întreg secolul al XX-lea. O tendință similară, deși mai puțin pregnantă, este observată pentru Abrud și Câmpeni. Rata natalității este scăzută, ca de altfel în întreaga Românie, rezultatul fiind acela al îmbătrânirii populației și al predominanței femeilor în categoriile de vârstă înaintată (văduve). Există mai mulți factori de natură să explice această tendință: depopularea generală a zonelor rurale în secolul al XX-lea, succesiunea unor crize economice care au afectat exploatarea minieră a aurului, precum și condițiile economice nefavorabile care au urmat căderii comunismului.

2.31 Numărul mediu de membri de familie într-o gospodărie este de 3. Cu excepția populației vârstnice, nivelul educațional este în general, ridicat.

2.32 Anexa 2 prezintă mai multe detalii demografice ale zonei.

Activități și mijloace de trai

2.33 Zona afectată de Proiect este caracterizată printr-un model pre-modern al activităților industriale, cantonate într-o zonă rurală. Ca rezultat al acestei situații, mijloacele de trai sunt derivate din sectorul minier sau din pensii, și la o scară redusă, din activități agricole. Locurile de muncă în sectorul minier sunt esențiale în termeni generali, dar agricultura de subsistență reprezintă un factor de siguranță critic pentru păturile cele mai sărace ale populației. Aceste

pături sunt dominate de femei pensionar care nu sunt angajate într-o economie bazată pe numerar, deoarece acestea primesc de fapt, sume foarte mici.

2.34 Principalele două sectoare de angajare a forței de muncă din cadrul comunei Roșia Montană sunt Minvest și RMGC: în medie, Minvest are aproximativ 400 de angajați, iar RMGC, aproximativ 300-500 de angajați, în funcție de activitățile cu caracter sezonier.

2.35 Aproximativ 15% dintre gospodării s-au declarat ca fiind ocupate în principal cu agricultura. Această proporție este mai ridicată în valea Corna unde aproximativ 25% dintre gospodării au această ocupație predominantă. Cu toate acestea, trei sferturi dintre gospodării cresc animale domestice de diverse tipuri și în diverse cantități, iar 90% efectuează activități agricole de o amploare variabilă.

2.36 Culturile agricole sunt în principal orientate către subzistență, cu doar o mică parte a producției destinată vânzării. Principalele culturi agricole din zonă sunt reprezentate de pomi fructiferi – în 85% din gospodării, legume (80%), furaje (49%) și nuci. 74% din gospodării dețin păsări de curte, 33% dețin vite, iar 38% dețin porci. Cu toate acestea, mai puțin de 10 gospodării în întreaga comună își procură mijloacele de trai în principal din creșterea animalelor. Laptele se consumă în principal pe plan local, proaspăt sau prelucrat sub formă de unt, brânză sau smântână. Multe gospodării își acoperă singure necesitățile de produse lactate și carne de pasăre. O altă sursă de venit o constituie lemnul care este utilizat pentru încălzire, menaj și tâmplărie. Mai mult de 99% din gospodării utilizează lemn pentru încălzire, și aproape 60% folosesc lemn pentru gătit.

2.37 Pensiile contribuie la veniturile a aproximativ 50% dintre gospodării. Cele mai multe pensii se situează între 50 și 100 dolari SUA pe lună. Pensiile văduvelor de mineri pot ajunge la 25 USD pe lună.

2.38 Venitul mediu anual în 2002 a fost identificat ca fiind de 653 dolari SUA pe cap de locuitor, reprezentând doar o treime din produsul național brut pe cap de locuitor, în România. 1% dintre locuitori trăiesc cu mai puțin de 1 dolar SUA pe zi, iar 7%, cu mai puțin de 2 dolari SUA pe zi.

2.39 În zona afectată de Proiect activează 34 de societăți comerciale. Cele mai multe activități comerciale constau din magazine alimentare (16), baruri (4) sau combinații ale celor 2 (3). Activitățile comerciale investigate sunt mici, 66% dintre acestea având o cifră de afaceri mai mică de 3.000 de dolari SUA.

2.40 În Anexa 3 sunt prezentate detalii asupra mijloacelor de trai, iar în Anexa 4, date privind activitățile comerciale locale.

Sănătatea

2.41 62% dintre gospodării aveau unul sau mai mulți membri care au necesitat în ultimul an asistență medicală pentru boli grave. Cauze ale problemelor de sănătate pot include expuneri profesionale (în special mineritul), dieta bogată în grăsimi, stresul și alcoolismul. De asemenea, utilajele miniere și de procesare a minereului se găsesc într-o stare avansată de degradare prezentând un pericol pentru siguranța muncitorilor și pentru mediul înconjurător.

2.42 Anexa 5 prezintă detalii privind sănătatea.

Societatea civilă

2.43 În Abrud și Roșia Montană sunt active mai multe asociații mici din domeniul asistenței sociale, sponsorizării din domeniul sportiv și protecției mediului. Multe din acțiunile acestora sunt de amploare redusă, iar percepția generală este aceea că astfel de organizații sunt puternic dependente de liderul sau fondatorul lor. Pe lângă aceste organizații, în zona care face obiectul Planului de dezvoltare socio-economică, mai sunt active comitete de părinți și de comunități religioase

2.44 În Roșia Montană sunt active două organizații formate ca reacție la Proiectul RMGC:

- Organizația *Alburnus Maior* a fost înființată în satul Roșia Montană în anul 2000, ca reacție la anumite informații furnizate de Proiect și care au fost percepute ca injuste de către anumiți cetățeni. Organizația și-a propus să protejeze drepturile locuitorilor afectați (mai cu seamă a celor legate de dreptul imobiliar).
- Asociația *Pro Roșia Montană* a apărut mai târziu ca reacție la *Alburnus Maior*, și reprezintă, după cum o sugerează chiar numele, un sprijin pentru Proiect. Membrii organizației sunt în general tineri, unii din ei angajați ai Minvest sau RMGC.

2.45 *Asociația Patronatului din Abrud și Roșia Montană* este o organizație a oamenilor de afaceri. Scopul acestei asociații este acela de a proteja și de a susține comunitatea de întreprinzători din Abrud și Roșia Montană, în perspectiva viitoarelor oportunități de afaceri din zonă. Anexa 6 prezintă detalii privind aceste organizații non-guvernamentale și organizațiile cu caracter comunitar.

Percepția și așteptările populației locale

2.46 În luna noiembrie 2002, Institutul de Cercetări privind Calitatea Vieții, în calitate de organizație independentă, a organizat discuții cu grupuri de interese din Gura Roșiei, Abrud și Câmpeni, pentru a evalua percepția și așteptările populației locale față de Proiectul RMGC. În luna octombrie 2004, TNS/CSOP a efectuat un alt recensământ acoperind zona Roșia Montană, urmărind aspecte legate de modificarea Planului de urbanism zonal pentru zona industrială.

2.47 În general, tinerii și întreprinzătorii sunt favorabili Proiectului. Rromii sunt favorabili Proiectului dacă RMGC va face angajări din rândul lor (în acest caz, problemele de mediu devin de importanță secundară pentru ei). Tinerii – mai ales bărbații – sunt favorabili Proiectului dacă acesta va realiza o "exploatare rațională" a minerului, într-o perspectivă pe termen lung. Aceștia își pun mari speranțe din partea RMGC. Speră să obțină locuri de muncă bine plătite, și sunt de părere că zona nu are alte perspective de dezvoltare. Întreprinzătorii văd în Proiectul RMGC o șansă a zonei care altfel, s-ar bucura de puține perspective de dezvoltare și de un mediu precar pentru afaceri. Aceștia consideră că investițiile miniere făcute în această zonă pot influența pozitiv activitățile comerciale mai ales prin creșterea veniturilor locale și a puterii de cumpărare care vor rezulta din locurile de muncă nou create și mai bine plătite.

2.48 Cu toate acestea, femeile au tendința de a percepe Proiectul RMGC într-un mod oarecum mai negativ decât bărbații, mai ales datorită pierderii patrimoniului istoric roman și a distrugerii peisajului natural. Pensionari apar preocupați în special de problema poluării, iar unii dintre aceștia sunt de părere că statul are trebui să păstreze monopolul asupra resurselor de la Roșia Montană. Cei mai mulți subiecți intervievați în cadrul grupurilor de interese sunt pregătiți să accepte impactului asupra mediului pe care îl va genera Proiectul Roșia Montană, atât timp cât acesta va fi tratat în conformitate cu standardele române și internaționale (ale Uniunii Europene).

2.49 În ceea ce privește impactul social, mai ales cel referitor la strămutare, persoanele participante la discuții sunt pregătite să îl accepte atât timp cât RMGC le va aduce beneficii lor și familiilor lor. Cei mai mulți ar prefera ca Proiectul RMGC să fie pus în aplicare în așa fel încât să dureze mai mult (20-30 de ani).

2.50 Participanții la discuțiile cu grupuri de interese au formulat următoarele sugestii la adresa RMGC:

- informarea continuă și corectă de către RMGC în legătură cu dezvoltarea Proiectului;
- angajarea forței de muncă din localitățile învecinate, în condițiile unei politici transparente privind resursele umane, pe baza echității și a priceperii profesionale;

- implicarea în Proiectul RMGC, prin intermediul beneficiilor publice sau personale (sponsorizări, locuri de muncă) a persoanelor din localitățile învecinate (inclusiv Abrud și Câmpeni) și nu numai a celor din Roșia Montană;
- conformarea la standardele de mediu internaționale;
- RMGC ar trebui să sprijine dezvoltarea unor alternative la exploatarea minieră (de exemplu, dezvoltarea agroturismului), astfel încât să pregătească zona pentru închiderea RMGC care se va produce peste aproximativ 20 de ani.

2.51 Anexele 7 până la 9 prezintă metodologia și rezultatele discuțiilor din cadrul grupurilor de interese, precum și câteva exemple din transcrierile acestor convorbiri.

3. CADRUL INSTITUȚIONAL ȘI LEGAL AL STRĂMUTĂRII ȘI COMPENSĂRII

CADRUL LEGAL GENERAL

Date generale

3.1 Legislația română nu face referiri exprese la problema strămutării. Cu toate acestea, există mai multe prevederi în legislația națională care sunt relevante din punct de vedere al Planului de acțiune pentru strămutare și relocare, cum ar fi:

- achiziționarea de teren pentru minerit,
- exproprierea pentru cauza de utilitate publică,
- norme privind acordarea compensărilor,
- regimul posesiei terenurilor, titlurile de proprietate asupra terenurilor și tranzacțiile imobiliare,
- planificare și zonare urbanistică,
- proceduri de autorizare pentru dezvoltări urbane, construcții și demolări,
- strămutarea cimitirelor și bisericilor,
- reglementări legate de domeniul locuințelor.

3.2 Forma de proprietate asupra bunurilor imobiliare, în special a terenurilor, a suferit schimbări importante în ultimii 50 de ani, trecând de la proprietate privată înainte de 1950, prin naționalizare, expropriere și evacuare în timpul regimului comunist, până la restituire, după 1990. Cărțile funciare au înregistrat și ele schimbări (în Transilvania, înainte de 1920, acestea erau în limba maghiară), iar evoluția tehnicilor de ridicare topografică a dus la apariția unor diferențe între rezultatele măsurătorilor cadastrale actuale și registrele imobiliare. Toate schimbările menționate generează dificultăți în clarificarea statutului legal al documentelor de proprietate pentru actualii proprietari de terenuri, această clarificare constituind un prim pas în procesul de strămutare și compensare.

Constituția României

3.3 Actuala Constituție a României a fost adoptată printr-un referendum în decembrie 1991, fiind apoi modificată și completată în octombrie 2003, în urma altui referendum. Ea definește România ca pe o republică constituțională și ca pe un stat de drept, „democratic și social”. În conformitate cu Declarația Universală a Drepturilor Omului recunoaște, printre altele, egalitatea drepturilor, libertatea conștiinței, prezumția de nevinovăție, libertatea de exprimare, pluralismul politic, existența sindicatelor. Recunoaște de asemenea (Articolul 6) dreptul la identitate al persoanelor care aparțin minorităților naționale. Constituția declară ca România are o economie de piață liberă.

3.4 În ceea ce privește proprietatea, prin Articolul 44 Constituția recunoaște, în conformitate cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, dreptul la proprietate privată și la protecția de către stat a proprietății private, specificând următoarele:

- 1) Dreptul la proprietate (...) este garantat.
- 2) Proprietatea privată este garantată și ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular. Cetățenii străini și apatrizii pot dobândi dreptul de proprietate privată asupra terenurilor numai în condițiile rezultate din aderarea României la Uniunea Europeană și din alte tratate

internaționale la care România este parte, pe bază de reciprocitate, în condițiile prevăzute prin lege organică, precum și prin moștenire legală.

- 3) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.
- 3-1) Sunt interzise naționalizarea sau orice alte măsuri de trecere silită în proprietate publică a unor bunuri pe baza apartenenței sociale, etnice, religioase, politice sau de altă natură discriminatorie a titularilor.²
- 4) Pentru lucrări de interes general, autoritatea publică poate folosi subsolul oricărei proprietăți imobiliare, cu obligația de a despăgubi proprietarul pentru daunele aduse solului, plantațiilor sau construcțiilor, precum și pentru alte daune imputabile autorității.
- 5) Despăgubirile prevăzute în alineatele (3) și (4) se stabilesc de comun acord cu proprietarul sau, în caz de divergență, prin justiție.
- 6) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

3.5 Articolul 136 al Constituției (³) prevede de asemenea că:

- 1) Proprietatea este publică sau privată.
- 2) Proprietatea publică este garantată și ocrotită prin lege și aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.
- 3) Bogățiile de orice natură ale subsolului, căile de comunicație, spațiul aerian, apele cu potențial energetic valorificabil și acelea ce pot fi folosite în interes public, plajele, marea teritorială, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.
- 4) Bunurile proprietate publică sunt inalienabile. În condițiile legii, ele pot fi date în administrare regiilor autonome ori instituțiilor publice sau pot fi concesionate ori închiriate; de asemenea, ele pot fi date în folosință gratuită instituțiilor de utilitate publică.
- 5) Proprietatea privată este, în condițiile legii, inviolabilă.”

Legea minelor

3.6 Legea Minelor (nr. 61/1998) a fost înlocuită de o nouă lege: nr. 85/18.03.2003. Această nouă Lege a Minelor prevede că titularul unei licențe miniere poate obține accesul la terenurile necesare pentru dezvoltarea activităților miniere în perimetrul de exploatare/explorare, prin mai multe metode, după cum urmează (Articolul 6):

- (1) Accesul la terenurile necesare efectuării activităților miniere se face în condițiile legii, prin:
 - a. vânzare-cumpărare a terenurilor și, după caz, a construcțiilor situate pe acestea, prin acte legale, la prețul convenit între părți;
 - b. schimbul de terenuri, însoțit de strămutarea proprietarului afectat și de reconstrucția clădirilor pe terenul nou acordat, pe cheltuiala titularului care beneficiază de terenul eliberat, în conformitate cu acordul încheiat între părți;

² Paragraf adăugat în 2003.

³ Revizuit în 2003.

- c. închirierea terenului pe durată determinată, cu stabilirea uzufructului, pe bază de contracte încheiate între părți;
- d. exproprierea pentru cauză de utilitate publică, în condițiile legii;
- e. concesiunea terenurilor proprietate publică;
- f. asocierea dintre proprietarul terenului și titularul de licență, prin aport la capitalul social, cu contravaloarea terenului;
- g. alte proceduri stabilite de lege.”

3.7 Legea Minelor nu prevede un mecanism preferențial pentru obținerea dreptului de folosire a unui teren, dar se conformează prevederilor legale general valabile privind obținerea acestor drepturi (adică încheierea unor contracte de vânzare-cumpărare, etc.). Expresia “schimbul de terenuri, însoțit de strămutarea proprietarului afectat” din textul Legii Minelor (a se vedea mai sus, la punctul 3.6.b) se aplică strămutării.

Legea Protecției Mediului nr. 137/1995

3.8 Legea Protecției Mediului a fost adoptată în 1995 (și modificată prin Ordonanța de Urgență nr. 91/2002 și Legea 294/2003). Legea prevede cadrul general privind protecția mediului, inclusiv accesul publicului la informațiile privind calitatea mediului și dreptul de consultare privind mediul și amenajarea teritoriului. Hotărârea de Guvern nr. 918/2002 detaliază procedura de autorizare/avizare a activităților economice și sociale cu impact asupra mediului înconjurător, incluzând procedura de elaborare a studiilor de impact asupra mediului și cerințele privind consultarea și implicarea publicului.

Hotărârea de Guvern nr. 525/1996 pentru aprobarea Regulamentului general de urbanism

3.9 Hotărârea nr. 525/1996 pentru aprobarea Regulamentului general de urbanism definește planul și regulamentul de urbanism pe care consiliile locale trebuie să le pregătească și să le actualizeze pentru unitatea administrativ-teritorială respectivă. Planul de amenajare teritorială (PAT), planul de urbanism general (PUG) și regulamentele aferente constituie baza tehnică și legală pentru orice modificări aduse zonei. Acestea pot schimba modul de utilizare a terenului în cadrul comunei/localității, pentru a crea posibilitatea dezvoltării și autorizării unor proiecte de utilitate publică sau proiecte private noi, cum ar fi cele legate de minerit. Atât normele, cât și regulamentul de urbanism general constituie o parte a Ordinului Ministrului Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului, nr. 80/N/1996. Alte planuri urbane și regulamente de urbanism includ planul de urbanism zonal (PUZ) și planul de urbanism de detaliu (PUD).

3.10 Planurile de urbanism general sunt elaborate de consiliile locale (municipale, orașenești, comunale), fiind supuse unui proces de analiză și autorizare până în momentul aprobării lor finale de către aceste consilii. Procesul de autorizare include aprobarea planurilor de urbanism general de către diverse foruri în drept (Ministerul Apelor și Protecției Mediului, Ministerul Lucrărilor Publice, Ministerul de Interne, Ministerul Sănătății, Ministerul Culturii și Cultelor, etc.).

3.11 Planurile de urbanism general stabilesc reguli privind destinația terenurilor (agricol, industrial, rezidențial), în intravilan și în extravilan, cerințe privind construcțiile și demolările – adică zonele în care este permisă construcția anumitor tipuri de clădiri, zonele în care construcția anumitor clădiri este limitată/interzisă; interdicții de demolare a anumitor construcții; restricții privind construcția la anumite distanțe față de anumite utilități; mărimea zonelor protejate și regimul construcțiilor/demolărilor în zonele protejate; regimul construcțiilor/demolărilor în scopuri industriale/rezidențiale, în cadrul zonelor de protecție, etc.

3.12 Procedura de aprobare a planului de urbanism general include dezbateri publice, în cadrul cărora, membrii comunității locale au ocazia să își exprime opiniile și îngrijorările în legătură cu modul în care planul de urbanism general ține seama de reglementările din domeniu și cu modul în care au fost aplicate aceste reglementări.

3.13 Un aspect important al planului de urbanism general și al regulamentelor aferente este acela că se pot defini anumite restricții privind dezvoltarea unor zone din teritoriu. Orice propunere privind construcția sau dezvoltarea altor tipuri de obiective sau în alte locații decât cele menționate în planul de urbanism general, sau în arii supuse restricției, necesită aprobarea consiliului local.

CADRUL INSTITUȚIONAL GENERAL

Date generale privind organizațiile guvernamentale din România

3.14 Mai multe legi emise în 2001 ⁽⁴⁾ prevăd descentralizarea procesului de luare a deciziilor la nivel administrativ prin promovarea unor concepte ca “autonomia locală”, “descentralizarea serviciilor publice” și “consultarea cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit” (Legea nr. 215/2001, Articolul 2).

3.15 În cadrul actualului proces de descentralizare, există două nivele ale administrației locale cu putere de decizie:

- nivelul *județean*, cu un consiliu ales pe plan local care coexistă cu organisme descentralizate reprezentând Guvernul central,
- nivelul *comunal* sau *orășenesc*, cu un consiliu propriu a cărui componență este stabilită de asemenea, în urma alegerilor.

Organizații guvernamentale centrale potențial implicate în strămutare

3.16 Următoarele ministere sunt implicate prin diverse aspecte legate de compensare și strămutare, sau alte probleme legate de Proiect, fie prin sediul lor central din București, fie prin filialele județene din Alba Iulia:

- Ministerul Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, având între altele autoritatea construcției de locuințe și drumuri precum și pe cea a analizei amenajării teritoriale la nivel local și județean; reglementează de asemenea declarațiile de interes public sau de expropriere;
- Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor conduce procesul de evaluare a impactului asupra mediului și supervizează amenajările legate de utilizarea apei;
- Ministerul Economiei și Comerțului este instituția conducătoare în domeniul autorizării investițiilor industriale și miniere; supervizează de asemenea companiile miniere și reglementează sectorul energetic precum și alte amenajări asociate, publice sau private;
- alte ministere cum ar fi Ministerul Educației și Cercetării sau Ministerul Sănătății, sunt implicate în administrarea serviciilor publice asociate, la nivel local, în timp ce Ministerul Culturii și Cultelor supervizează organizațiile religioase și proprietățile acestora din domeniul patrimoniului istoric și arheologic.

⁴ Legea nr. 215/2001 a Administrației Publice Locale, Legea nr. 326/2001 privind Gospodăria Comunală precum și Legea nr. 350/2001 privind Amenajarea Teritoriului și Urbanismul.

Organizații guvernamentale locale

La nivel comunal/orășenesc

3.17 Nivelul inferior al guvernării locale în România îl reprezintă *comuna* pentru zonele rurale și *orașul* pentru zonele urbane. Zona afectată de Proiect include o parte din comuna Roșia Montană și o zonă foarte restrânsă din vecinătatea orașului Abrud.

3.18 Atât comuna cât și orașul sunt administrate de un primar și de un consiliu local ales. Primarul este ales prin vot direct, iar consilierii locali pe baza voturilor primite de partidele pe care le reprezintă, ei nefiind neapărat reprezentanți ai unor zone geografice în cadrul comunei. Viceprimarul este ales dintre consilierii locali. Alegerile municipale se țin odată la patru ani, ultimele fiind cele din iunie 2004, în urma cărora la Roșia Montană au fost aleși un primar și 13 consilieri locali.

3.19 Primarul și viceprimarul ocupă posturi plătite, cu normă întreagă. Consilierii primesc un stipendiu lunar condiționat de participarea la adunările consiliului, cei mai mulți fiind angajați în alte activități pe care le exercită în paralel cu munca din cadrul consiliului local. Adunările generale ale consiliului local se țin în fiecare lună. Există de asemenea, comisii ale consiliului local care sunt responsabile pentru probleme specifice și care se întrunesc odată pe lună. Aceste comisii fac recomandări consiliului local. Toate deciziile consiliului local sunt afișate pe un panou situat la primărie.

3.20 Există mai mulți angajați care sprijină activitatea primarului, a viceprimarului și a consiliului local, aceștia fiind conduși de un secretar numit în funcție. La Roșia Montană există aproximativ 15 persoane care lucrează ca angajați civici. Principalele domenii ale jurisdicției consiliului local includ repararea și întreținerea drumurilor și clădirilor precum și probleme legate de utilizarea terenurilor.

La nivel județean

3.21 Zona Proiectului este situată în județul Alba al cărui centru administrativ se găsește în orașul Alba Iulia. La nivel județean coexistă două nivele de autoritate administrativă:

- prefectul județului care este reprezentatul numit al Guvernului și este asistat de un subprefect; prefectul supervizează activitățile consiliilor locale și a celui județean în domeniul său de jurisdicție (de exemplu, verifică legalitatea actelor și acțiunilor acestora), asigură respectarea a prevederilor Constituției, precum și punerea în aplicare a legilor, și conduce serviciile publice descentralizate ale ministerelor;
- consiliul județean ales (condus de un președinte) este echivalentul consiliului local la nivel județean, având atribuții specifice prevăzute de lege.

3.22 Unul din multiplele roluri atribuite consiliilor județene prin legile cu caracter descentralizator emise în 2001 este legat de dezvoltarea regională: “adoptă strategii, prognoze și programe de dezvoltare economico-socială a județului sau a unor zone din cuprinsul acestuia pe baza propunerilor primite de la consiliile locale, dispune, aprobă și urmărește, în cooperare cu autoritățile administrației publice locale comunale și orășenești interesate, măsurile necesare, inclusiv cele de ordin financiar, pentru realizarea acestora” (Legea nr. 215/2001, Articolul 104); consiliul județean este de asemenea responsabil pentru drumurile de interes județean.

3.23 Consiliul județean este condus de un președinte și de doi vicepreședinți, toți aleși, iar funcționarii civili ai consiliului sunt conduși de un secretar general numit de ministerul de resort.

3.24 Comisia județeană consultativă include în componența sa consiliul județean ales, prefectul și primarii orașelor și comunelor, precum și conducătorii serviciilor publice descentralizate ale ministerelor, ofițeri comandanți ai instituțiilor militare, conducători ai companiilor naționale și ale filialelor acestora.

3.25 Comisia județeană (cu 155 de membri în județul Alba) reprezintă un organ consultativ care dezbate și își însușește prin consens programul anual orientativ de dezvoltare economică și socială a județului, precum și activitățile desfășurate de autoritățile administrației publice locale și județene în vederea implementării Programului de guvernare acceptat de Parlament.

PROPRIETATEA ASUPRA TERENURILOR – TRANZACȚII IMOBILIARE

Proprietatea asupra terenurilor în România

Dreptul de proprietate

3.26 Înainte de 1990, cea mai mare parte a terenurilor din România se afla în proprietatea statului, fie ca proprietate obștească, fie aparținând unor entități ale statului. Persoanele fizice dețineau numai suprafețe limitate de teren agricol sau ocupat de locuințe. Începând cu 1991, dreptul de proprietate asupra terenurilor a fost reglementat de Constituție și de Legea Fondului Funciar (nr. 18/1991). Această lege a reinstaurat drepturile de proprietate asupra terenurilor din zonele colectivizate. Ulterior, au fost emise și alte legi care au reglementat restituirea terenurilor mai ales în situații care nu erau prevăzute de Legea Fondului Funciar (păduri etc.).

3.27 În iulie 1997, aproape 70% dintre cele 4,3 milioane de persoane care au depus cereri de restituire a terenurilor și proprietăților deținute de fostele cooperative agricole de producție, au primit titluri de proprietate care certifică transferul terenurilor în proprietate privată. În mod similar, aproape toți ocupanții locuințelor în proprietatea statului au obținut titluri de proprietate pentru acestea.

3.28 Legea Cadastrului și a Publicității Imobiliare (nr. 7/1996) a unificat sistemele de publicitate pentru bunurile imobiliare. Această lege stabilește sistemul Cărții Funciare, adică un sistem de evidență a bunurilor mobile mai degrabă decât al tranzacțiilor. Prin urmare, existența unui titlu de proprietate valabil din punct de vedere juridic, atât pentru terenuri cât și pentru clădiri, este în general confirmată de înregistrarea acestuia în Cartea Funciară.

3.29 Inițial, Constituția și alte legi ale României restricționa dreptul de proprietate asupra terenurilor de către persoane fizice și juridice străine. Recent, cadrul legal pentru acest tip de tranzacții este constituit de Legea nr. 312/2005 privind dobândirea dreptului de proprietate asupra terenurilor de către cetățenii străini, apatrizi, precum și de către persoanele juridice străine.

3.30 Dreptul de uzufruct este reglementat de Codul Civil ca un drept acordat de titularul unui drept de proprietate asupra unui bun, unei alte persoane, cu condiția ca aceasta să-i conserve substanța. Acest drept poate fi acordat fie gratuit, fie contra unei plăți. Pentru a putea fi opozabil terților, acest drept trebuie înregistrat în Cartea Funciară. Dreptul de uzufruct încetează în următoarele situații: prin decesul beneficiarului acestui drept, la expirarea perioadei pentru care a fost acordat (dacă este prevăzută), când bunul pentru care s-a acordat dreptul este complet distrus, dacă beneficiarul dreptului renunță, etc. Vânzarea bunului nu atrage după sine încetarea dreptului de uzufruct asupra bunului respectiv.

3.31 Codul Civil conține reguli generale privind drepturile și obligațiile chiriașilor, precum și drepturile proprietarilor și obligațiile pe care aceștia le au față de chiriași. Drepturile chiriașilor sunt stabilite pe baza unor contracte de închiriere încheiate între proprietarul bunului și chiriaș. Pentru a fi opozabil terților (adică noului proprietar în cazul vânzării), contractelor de închiriere cu o durată de până la trei ani li se va da o dată certă (la notarul public), iar contractele cu o durată de peste trei ani trebuie înregistrate în Cartea Funciară.

3.32 În practică, contractele de închiriere sunt încheiate pentru perioade limitate. Ele pot înceta înaintea termenului stabilit, prin acordul părților, sau la inițiativa oricăreia dintre părți și cu condiția unei anumite notificări prealabile. Astfel de cazuri de încetare sunt prevăzute în mod expres prin contractul de închiriere. Cu toate acestea, există și în această privință câteva prevederi minimale conținute în Codul Civil și în Legea nr. 114/1996 (Legea Locuinței).

3.33 Legea 114/1996 specifică faptul că termenul minim de notificare prealabilă de încetare este de 60 de zile, în cazul în care chiriașul solicită încetarea, dar nu se prevăd termene maxime sau minime de notificare prealabilă în cazul în care încetarea este cerută de proprietar.

Servituți de trecere

3.34 În conformitate cu Codul Civil, proprietarul unui teren fără drum de acces (adică drum, potecă), poate pretinde dreptul de servitute de trecere de la proprietarii terenurilor învecinate. Dreptul de servitute de trecere trebuie stabilit astfel încât să creeze un minimum de deranj pentru proprietarii care acordă un astfel de drept. Dreptul de servitute de trecere poate fi acordat gratuit sau contra unei plăți care va fi negociată între cele două părți (adică între proprietarul care pretinde/solicită dreptul de servitute de trecere și proprietarul care acordă acest drept). Pentru a-l face opozabil terților, acest drept trebuie înregistrat în Cartea Funciară. În cazul în care terenul pentru care s-a acordat dreptul de servitute de trecere este înstrăinat, noul proprietar trebuie să respecte acest drept.

Operațiuni cu bunuri imobile

3.35 Reglementările de bază privind operațiunile cu bunuri imobile sunt incluse în Codul Civil. După 1990 au fost emise mai multe acte normative care reglementează transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile: Legea nr. 54/1998 privind Circulația Juridică a Terenurilor, Legea nr. 66/2002 pentru aprobarea Ordonanței de Urgență nr. 226/2000 privind Circulația Juridică a Terenurilor Forestiere și Legea nr. 7/1996 a Cadastrului și a Publicității Imobiliare.

3.36 Trebuie avute în vedere următoarele evoluții în domeniul reglementărilor legale:

- Legea nr. 54/1998 și Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 226/2000 au fost abrogate;
- Legea nr. 7/1996 a fost modificată prin Legea nr. 247/2005;
- Aspectele cuprinse în Legea nr. 54/1998 și Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 226/2000 sunt reglementate prin Titlul X „Circulația juridică a terenurilor” din Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției precum și unele măsuri adiacente.

3.37 În conformitate cu aceste legi, transferul dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile poate fi făcut prin câteva tipuri de operațiuni juridice: donație, vânzare-cumpărare, schimb de titluri. Dreptul de proprietate poate reprezenta de asemenea aport în natură la capitalul social al unei societăți comerciale (Legea nr. 31/1990 privind Societățile Comerciale).

3.38 În practică, modalitatea cea mai răspândită de înstrăinare a dreptului de proprietate o constituie vânzarea-cumpărarea. După cum se prevede în legislația aplicabilă, vânzarea-cumpărarea unui bun imobil se face printr-un contract de vânzare-cumpărare încheiat în formă autentică în fața notarului public, care apoi este înregistrat în Cartea Funciară. Contractele de vânzare-cumpărare pot fi încheiate în formă autentică numai în situația în care titlurile de proprietate ale vânzătorilor sunt valabile din punct de vedere juridic. Aceasta înseamnă că vânzătorul trebuie să fi obținut titlul de proprietate pe căi legale, iar titlul să fie înregistrat în Cartea Funciară. Codul Civil conține de asemenea prevederi privind cerințele de bază privind de validitatea contractelor.

3.39 În ceea ce privește prețul, Codul Civil prevede că părțile sunt libere să determine prețul, dar cere în același timp ca prețul să fie unul “serios și onest”, fără însă a furniza criterii pentru stabilirea unui astfel de preț.

3.40 Anumitor operațiuni de vânzare-cumpărare li se aplică și anumite prevederi specifice:

- vânzătorul unui teren forestier trebuie să acorde statului, un drept de preempțiune de 30 de zile;
- vânzătorii clădirilor/construcțiilor clasificate ca monumente istorice trebuie să acorde un drept de preempțiune de 30 de zile Ministerului Culturii și Cultelor, iar dacă acesta declină oferta, un drept de preempțiune de 15 zile, autorităților publice locale;
- terenurile din extravilan pot să fie vândute numai după acordarea de către vânzător a unui drept de preempțiune de 45 de zile, co-proprietarilor, vecinilor, arendașilor.

Exproprierea

3.41 Politica RMGC este aceea de a cumpăra proprietățile din zona de impact a Proiectului, pe baza unor tranzacții liber consimțite de vânzător și cumpărător, compania neavând nici o intenție de a utiliza procedura de expropriere. Deoarece exproprierea poate fi utilizată ca o ultimă soluție într-un număr restrâns de cazuri în care nu se poate ajunge la nici o înțelegere, actualul Plan de acțiune pentru strămutare și relocare prezintă cerințele și procedurile aplicabile în România pentru expropriere.

Cadrul legal

3.42 Cadrul legal pentru exproprierea proprietăților private este dat de Legea nr. 33/1994 privind Exproprierea pentru Cauză de Utilitate Publică. Această lege face în mod specific referire la activitățile de explorare geologică și de exploatare a resurselor minerale, ambele fiind privite drept cauze de utilitate publică care pot genera procedura exproprierii. Legea Minelor nr. 85/2003 menționează de asemenea exproprierea ca una din modalitățile de obținere a accesului la terenuri de către titularii de licențe miniere.

Prezentare generală a procedurii de expropriere

3.43 Exproprierea poate fi realizată numai după emiterea unui act de declarare a utilității publice. Acest act va determina, printre altele, reprezentantul statului în procedura de expropriere. În conformitate cu legea română, procesul de expropriere se bazează în mod esențial pe interacțiunea dintre reprezentantul statului expropriator, acționând în numele guvernului, și o comisie de expropriere menită să protejeze interesele proprietarilor afectați. În situațiile în care reprezentantul statului și proprietarul afectat nu pot ajunge la un acord, procedura este supusă unei soluționări de către instanțele competente.

Utilitatea publică

3.44 Utilitatea publică poate fi stabilită pentru obiective de interes național sau regional. Utilitatea publică este decisă în mod normal printr-o hotărâre de guvern – în cazul obiectivelor de interes național, și de consiliile locale – pentru obiective de interes local. În cazul unor proiecte care afectează monumente istorice sau localități întregi, declararea utilității publice poate necesita elaborarea de către guvern a unei legi și înaintarea acesteia pentru dezbatere în parlament. Va fi numită o comisie va stabili dacă există elemente care să justifice interesul public al proiectului propus.

3.45 Comisia este formată din reprezentanți ai mai multor autorități:

- ministerul care coordonează domeniul de activitate pentru care se propune exproprierea (de exemplu, Ministerul Economiei și Comerțului pentru minerit),
- Ministerul Lucrărilor Publice, Transporturilor și Locuinței,
- Ministerul de Finanțe,

- președintele consiliului județean și șefii departamentelor de resort la nivel județean,
- primarii din comunele sau orașele implicate.

3.46 Declarația utilității publice de interes național va fi anunțată la sediul consiliului local respectiv și prin publicare în Monitorul Oficial al României. Utilitatea publică de interes local va fi anunțată la sediul consiliului local și publicată în presa locală.

Exproprierea: procedura amiabilă

3.47 Primul pas în cadrul procedurii îl reprezintă inventarierea de către expropriator a tuturor proprietăților care urmează să fie expropriate, incluzând atât terenuri cât și construcții. Acest inventar va fi dat publicității la sediul consiliului județean, iar proprietarii afectați vor avea la dispoziție 45 de zile pentru a depune o întâmpinare la primarul comunei sau orașului pe al căror teritoriu se află imobilul.

3.48 În fiecare oraș sau comună afectată, Guvernul numește oficial o comisie de expropriere care include:

- 3 specialiști din domeniul de activitate pentru care se realizează lucrarea de utilitate publică,
- 3 proprietari de imobile din orașul sau comuna în care sunt situate proprietățile imobiliare propuse pentru expropriere (selecțiți prin tragere la sorți dintr-o listă de minimum 25 de astfel de proprietari),
- primarul localității,
- un delegat al Guvernului care va fi și președintele comisiei.

3.49 Expropriatorul propune comisiei de expropriere o valoare compensatorie pentru fiecare din proprietățile avute în vedere. Dacă propunerea de despăgubire este respinsă de către comisie, expropriatorul va pregăti și va înainta o nouă propunere. Dacă și noua propunere este respinsă, decizia comisiei poate fi contestată în instanță (urmând procedurile administrative legale). Expropriatorul trebuie să inițieze procedura de expropriere judiciară la Curtea de apel în raza căreia se află proprietatea.

Expropriere: procedura judiciară

3.50 Odată ce dosarul este transferat la instanța judecătorească, aceasta va verifica dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru expropriere și dacă oferta de despăgubire este corectă. Pentru a stabili despăgubirile, instanța va constitui o comisie de experți. Valoarea despăgubirii va fi determinată ținând seama de valoarea de piață a proprietății în zona respectivă și de pagubele aduse expropriatului.

3.51 Instanța va compara valoarea de compensație stabilită de experți cu cea oferită de expropriator și, dacă este cazul, cu valoarea cerută de expropriat, decizând astfel asupra cuantumului despăgubirii care va fi acordată. Dacă părțile cad de acord asupra acestei valori, instanța va lua notă de acest acord și va pronunța o hotărâre definitivă corespunzătoare.

Finalizarea procedurii de expropriere

3.52 Dreptul de proprietate asupra bunurilor supuse exproprierii va fi transferat în patrimoniul expropriatorului îndată ce obligațiile impuse lui prin hotărâre judecătorească au fost îndeplinite. Eliberarea titlului executoriu și punerea în posesie a expropriatorului vor putea fi făcute numai pe baza unei încheieri a instanței, care constată îndeplinirea obligațiilor privind despăgubirea, nu mai târziu de 30 de zile de la data plății acesteia.

ALTE LEGI / REGLEMENTĂRI RELEVANTE

Construcții și demolări

3.53 Înaintea începerii oricărei construcții, trebuie obținut de la consiliul local un certificat de urbanism și o autorizație de construcție care să se conformeze cu prevederile Planului de urbanism general. Dosarul trebuie să includă un număr mare de aprobări din partea unor departamente și servicii publice, precum și titlul de proprietate asupra terenului. În România, clădirile trebuie să satisfacă o serie de reglementări, norme și/sau standarde tehnice privind materialele, iluminatul, rezistența la condițiile atmosferice, impactul asupra mediului, dimensiuni și/sau alte amenajări (legate de electricitate, apă, gaz).

3.54 Demolarea construcțiilor necesită de asemenea obținerea unei autorizații, conform unei proceduri similare cu cea cerută de autorizarea pentru construcții.

Concesiunea minieră

3.55 Proiectul constă într-o concesiune pentru exploatare minieră (Licența) a cărei titular este RMGC și care acoperă aproximativ 2.388 de hectare. În conformitate cu termenii licenței, RMGC are dreptul exclusiv de a efectua activități miniere de exploatare pentru un termen inițial de 20 de ani, cu posibilitatea prelungirii licenței pentru perioade succesive de câte 5 ani.

Politicile și îndrumările de siguranță emise de Grupul Băncii Mondiale

3.56 Anexa 13 prezintă detalii privind politicile și îndrumările de siguranță emise de Grupul Băncii Mondiale. Acest cadru de referință este recunoscut pe plan internațional și reprezintă unul dintre cele mai cuprinzătoare și eficiente documente privind protecția drepturilor persoanelor afectate. După cum s-a menționat anterior, stă în intenția RMGC de a se conforma atât legislației române cât și îndrumărilor emise de Grupul Băncii Mondiale.

IMPLICAȚII PRACTICE ALE CONTEXTULUI LEGISLATIV PENTRU PROIECTUL RMGC

Comparație între legea română și cerințele Grupului Băncii Mondiale

3.57 Principala diferență o constituie faptul că legea română, asemeni multor altor legislații în materie, este orientată către bunuri: bunurile pierdute cer despăgubire. În schimb, cerințele Grupului Băncii Mondiale sunt orientate către mijloacele de trai: trebuie refăcute mijloacele de trai ale persoanelor dislocate, iar acestea nu trebuie să fie mai scăzute ci dimpotrivă, pe cât posibil mai ridicate și cu un caracter durabil pentru perioada care urmează mutării. Accentul trebuie pus nu numai pe compensarea bunurilor pierdute ci și pe sprijinul care trebuie acordat oamenilor de a-și reface veniturile, modul de viață și mijloacele de trai într-o manieră cuprinzătoare. Aceasta include accesul la activități aducătoare de venit sau la resurse naturale critice pentru subsistență (cum ar fi pășunile sau lemnul).

3.58 Tabelul 2 redă o comparație între legea română și cerințele Grupului Băncii Mondiale.

Tabelul 2: Comparație între legea română și cerințele Grupului Băncii Mondiale

Categoria de persoane afectate de Proiect și tipul bunurilor pierdute	Legea română	Cerințele Grupului Băncii Mondiale
PROPRIETARI –	Despăgubire în numerar echivalentă cu venitul agricol realizat în 25 până	Compensările ar trebui stabilite la un nivel care să acopere integral „valoarea

Terenuri productive	la 30 de ani, pe baza așa-numitei “metode de randament”	de înlocuire”. Recomandă cu tărie despăgubirea teren-pentru-teren (strămutare), în funcție de circumstanțe și de doleanțele persoanelor afectate.
PROPRIETARI – Construcții	Despăgubire în numerar bazată pe expertizarea construcției de către un evaluator atestat; calculul are la bază prețurile pe metrul pătrat, practicate în mod normal (stabilite de Guvern), actualizate și scăzute în funcție de situația economică și de coeficienții de uzură	Recomandă cu tărie strămutarea sau despăgubirea în numerar la un nivel care să acopere integral costul de înlocuire, inclusiv costul forței de muncă
CHIRIAȘI – Terenuri productive sau construcții	Fără despăgubiri	Vor fi compensați pentru bunurile imobile care le aparțin, cum ar fi îmbunătățiri aduse locuințelor sau terenurilor, și vor fi sprijiniți pentru a găsi o nouă locuință
ÎNTRERINZĂTORI	Fără despăgubiri pentru venitul pierdut. Există prevederi în legătură cu despăgubirea în numerar, pe baza evaluării, a bunurilor imobiliare	Vor fi compensați pentru bunurile imobile. Vor fi sprijiniți în încercarea de a identifica oportunități similare pentru afaceri.

Principii referitoare la achiziția terenurilor

3.59 RMGC a decis să nu facă uz de expropriere intrucat comunitatea este cea care trebuie sa decida daca vrea Proiectul. În schimb, RMGC ia în considerare ca pe o primă opțiune, efectuarea de tranzacții liber consimțite între vânzător și cumpărător. Cu toate acestea, exproprierea ar putea fi luată în calcul pentru acele situații în care nu se va putea ajunge la o înțelegere amiabilă între părți.

4. IMPACTUL PROIECTULUI ASUPRA TERENURILOR ȘI POPULAȚIEI

SUMARUL CATEGORIILOR DE IMPACT

4.1 Următorul tabel redă un sumar al diverselor categorii de impact asupra oamenilor, terenurilor și clădirilor, în modul în care au fost estimate în ianuarie 2005:

Tabelul 3: Sumarul categoriilor de impact

Numărul persoanelor afectate	2.096 persoane
Suprafața terenului afectat	Un total de 1.663,89 hectare de teren incluzând: <ul style="list-style-type: none"> • Zona de impact a Proiectului: 1.599,91 hectare; • Anexele Zonei de Impact a Proiectului (de exemplu drumuri de acces): 63,98 hectare
Numărul proprietăților afectate	974 proprietăți rezidențiale (locuințe), 401 sunt deja achiziționate de RMGC 1947 alte proprietăți imobiliare (nerezidențiale; majoritatea de natură agricolă), 483 sunt deja achiziționate de RMGC
Numărul proprietăților rezidențiale afectate	974(838 gospodării +136 apartamente), majoritatea incluzând cel puțin o clădire rezidențială, un teren sau anexa nelocuibile, 101 sunt demolate
Facilități publice afectate	primăria din Roșia Montană 3 școli 1 dispensar sistemul de distribuție și alimentare a apei, sistemul de distribuție a energiei electrice și sistemul de canalizare Postul de poliție
Biserici și cimitire afectate	2 biserici și 2 case de rugăciune (din care 1 nefuncțională ⁵) aflate în zona propusă pentru a fi dezvoltat proiectul; acestea vor fi strămutate acolo unde se vor strămuta comunitățile ⁶ ;

⁵ Funcția ei fiind preluată de cea de-a doua, o construcție nouă.

⁶ Restul bisericilor din comuna Roșia Montană nu vor fi afectate, fiind amplasate în Zone Protejate.

	6 cimitire afectate; acestea vor fi mutate în zonele de strămutare, acolo unde vor decide familiile ⁷ .
Societățile comerciale afectate	34 societăți comerciale mici sau medii

COMUNITĂȚILE AFECTATE DE PROIECT

4.2 În cadrul comunei Roșia Montană, următoarele patru sate vor fi parțial sau total afectate: Roșia Montană și Țarina situate în valea Roșiei, Corna și Bunta, situate în valea Corna. În zona Cărpiniș, de-a lungul conductei de apă, se va înregistra un impact temporar.

4.3 În limitele orașului Abrud, învecinat Proiectului, singurele localități care vor intra în zona de impact sunt Gura Cornei, sat situat la gura văii Cornei. Conducta principală de apă va traversa terenuri aflate în administrarea orașului Câmpeni.

4.4 Figura 4 arată limitele comunei, satele componente și zona de impact a Proiectului.

⁷ Restul cimitirelor din comuna Rosia Montana nu vor fi afectate, fiind amplasate in zone protejate.

Figura 4: Amplasarea localităților care vor fi afectate de Proiect

LOCUIŢE AFECTATE DE PROIECT

4.5 Gospodăriile afectate includ de obicei clădiri de locuit, anexele nelocuibile și posibil, o grădină.

4.6 În plus față de gospodăriile amplasate pe un lot privat de teren, în categoria locuințelor afectate intră și apartamentele de bloc.

4.7 Numărul total de locuințe afectate este următorul:

- Comuna Roșia Montană: 863
- Orașul Abrud: 111
- Total: 974

4.8 În Anexa 11 sunt redată detalii privind locuințele afectate.

4.9 Centrul Roșiei Montane include un număr de clădiri de interes istoric. Cele mai multe dintre aceste clădiri datează din secolul al XIX-lea și sunt reprezentative pentru diverse perioade sau influențe arhitectonice austro-ungare. Aceste clădiri au fost inventariate și descrise în detaliu de specialiști, ca parte a efortului de conservare a valorilor culturale inițiat de RMGC. Caracteristicile și elementele de interes ale acestor clădiri, precum și măsurile specifice de conservare avute în vedere de RMGC în cooperare cu autoritățile guvernamentale de resort, constituie obiectul unui Plan separat de management al patrimoniului cultural. RMGC a luat în considerare conservarea anumitor clădiri istorice din Roșia Montană elaborând un plan specific acestui scop (a se vedea Planul de management al patrimoniului cultural).

FACILITĂȚI PUBLICE

Școli

4.10 În zona de impact a Proiectului există trei școli: (a se vedea figura 5):

- Școala Simeon Balint din Roșia Montană este cea mai mare, având o grădiniță cu aproape 40 de copii, o secție de școală primară (I-IV), cu patru clase, și o secție de curs elementar (V-VIII), de asemenea cu patru clase; școala include o bibliotecă publică (cu 23.000 de cărți).
- Școala Gura Minei din Roșia Montană are la rândul său o grădiniță cu aproximativ 20 de copii și o secție de curs primar cu aproximativ 40 de elevi.
- Școala primară din Corna are 4 clase.

4.11 Roșia Montană mai are două școli în afara zonei afectate de Proiect: una în Gura Roșiei și una în Vârtoș.

Alte clădiri publice afectate

4.12 Vor fi afectate de Proiect și următoarele facilități publice (a se vedea figura):

- primăria și postul de poliție,
- terenul de fotbal din Roșia Montană,
- amenajări culturale întreținute de Minvest SA: căminul cultural, Muzeul Minier Roșia Montană și un club muncitoresc.

Figura 5: Amplasarea clădirilor publice

Rețele de apă, energie electrică și telecomunicații afectate de Proiect

- 4.13 Rețelele de apă, energie electrică și telecomunicații vor fi afectate după cum urmează:
- În comuna Roșia Montană se află în operare două rețele separate de distribuție a apei, ambele construite și întreținute de compania minieră de stat. Aceste două rețele deservesc aproximativ 600 de gospodării din valea Roșia. Apa provine din izvoare și este tratată cu clor. Câteva localități, mai ales din valea Corna, și case au surse proprii de aprovizionare cu apă, constând de obicei, din izvoare sau fântâni.
 - Cele mai multe gospodării din Roșia Montană folosesc latrine simple. Există un mic sistem de canalizare care deservește câteva dintre apartamentele de bloc (din vecinătatea stadionului și a primăriei). Efluenții sunt evacuați de un serviciu de vidanșare din Abrud.
 - Comuna Roșia Montană este conectată la rețeaua națională de electricitate administrată de Electrica S.A. Energia este distribuită prin intermediul a câteva transformatoare de 110 kV și 20 kV. Liniile de distribuție funcționează la 35 kV, 20 kV și 6 kV, iar consumatorii sunt în totalitate contorizați. Toate localitățile sunt electrificate.
 - Numeroase gospodării din Roșia Montană sunt conectate la rețeaua telefonică națională prin intermediul unor linii convenționale.
- 4.14 Anexa 12 conține detalii privind rețelele de utilități publice.

Biserici și cimitire afectate de Proiect

- 4.15 Vor fi afectate de Proiect: 2 biserici din Corna, 2 case de rugăciune în Corna și 6 cimitire. Majoritatea bisericilor (5) și 6 cimitire nu sunt afectate fizic de Proiect (unele dintre aceste biserici și cimitire sunt situate în zona protejată, sau în afara zonei de impact a Proiectului), iar compania a refăcut proiectul astfel încât să se evite bisericile și monumentele istorice din afara zonei de protecție.
- 4.16 Situația acestor biserici și cimitire este redată în figura 6.

ACTIVITĂȚI COMERCIALE AFECTATE DE PROIECT

4.17 Proiectul va afecta 34 de mici activități comerciale (a se vedea de asemenea, Anexa 4). Dintre aceste 34 de activități comerciale, 12 sunt deținute de persoane fizice, 9 sunt ale unor asociații familiale, iar 13 aparțin unor societăți comerciale cu răspundere limitată (SRL). Cele mai multe activități comerciale constau din magazine alimentare (16), baruri (4) sau combinații ale celor două (3). Alte activități care privesc comerțul cu amănuntul sau furnizarea de servicii sunt reprezentate de ateliere de lăcătușerie, frizerie/coafură, service auto, cizmărie, cabinete medicale, magazine de haine second-hand, pompe funebre, muzicanți și transporturi. Activitățile manufacturiere și de prelucrare includ confecționarea de echipament de protecție, piscicultura, fabricarea de țigle de acoperiș, producerea de cherestea

Figura6:Biserici &cimitire

5. STRATEGIA DE COMPENSARE, STRĂMUTARE ȘI RELOCARE

FUNDAMENTELE PLANULUI FINAL DE ACȚIUNE PENTRU STRĂMUTARE ȘI RELOCARE

5.1 Aproximativ 42% dintre locuințele afectate au fost deja achiziționate de RMGC, într-o perioadă cuprinsă între sfârșitul anului 2002 și luna mai a anului 2004. În iunie 2004, compania a sistat achiziționarea de locuințe în vederea revizuirii propriei strategii de strămutare și relocare. O primă strategie de strămutare și compensare a fost elaborată de RMGC în 2002, aceasta fiind documentată printr-o versiune preliminară a Planului de acțiune pentru strămutare și relocare care a dată publicității la începutul anului 2003. Această strategie a fost consecvent aplicată până în iunie 2004. În acel moment, RMGC și-a evaluat propria abordare, identificând necesitatea efectuării anumitor schimbări.

5.2 Modalitatea de compensare pentru locuințe aplicată de RMGC în trecut a provocat nemulțumiri în rândurile comunității care a perceput acest proces ca fiind injust. Strategia originală de compensare a locuinței se baza pe suprafața minimă de locuit prevăzută în standardele române, indiferent de suprafața efectivă a casei – de exemplu, o familie cu 4 membri trebuie să ocupe o suprafață locuibilă de 115 m²; astfel compensarea va fi calculată pentru o suprafață de 115 m². Acest sistem a permis acordarea de compensări mari pentru persoanele care dețineau locuințe mici, fapt care a fost respins de persoanele cu locuințe mari. Acest sistem a determinat anumite persoane să recurgă în mod fraudulos la maximizarea compensărilor prin divizarea propriilor case în mai multe gospodării create artificial sau prin aducerea unor noi membri ai gospodăriei care nu au făcut parte din comunitate înainte.

5.3 Noua abordare ține seama de necesitatea de a:

- regla nivelul compensării astfel încât să aibă în vedere unele schimbări economice incluzând recenta aplicare a taxei pe valoare adăugată la tranzacțiile imobiliare, schimbarea valutei de referință a Băncii Naționale a României, din dolar SUA în euro, sumele în valută introduse în țară de cetățenii români care lucrează peste hotare, introducerea creditului ipotecar, perspectiva aderării la Uniunea Europeană, modificările aduse Constituției în privința garantării proprietății private.
- actualiza consultările cu reprezentanții comunității, cu sprijin din partea unor specialiști consultanți externi.
- revizui bazele compensării și sprijinul acordat pentru strămutare.

5.4 RMGC a inițiat studii privind evoluția pieței imobiliare pe o rază de 250 km în jurul comunei Roșia Montană. Experții agricoli și evaluatorii autorizați au contribuit între timp la reanalizarea principiilor de compensare pentru terenuri, recolte și pomi fructiferi. Aceste principii au fost perfecționate în cursul anului 2004, întregul pachet de compensări fiind revizuit din punct de vedere al criteriilor de eligibilitate, sumelor alocate pentru compensare și al asistenței acordate pentru strămutare. Actualul Plan de acțiune pentru strămutare și relocare se bazează pe aceste principii revizuite.

PRINCIPII

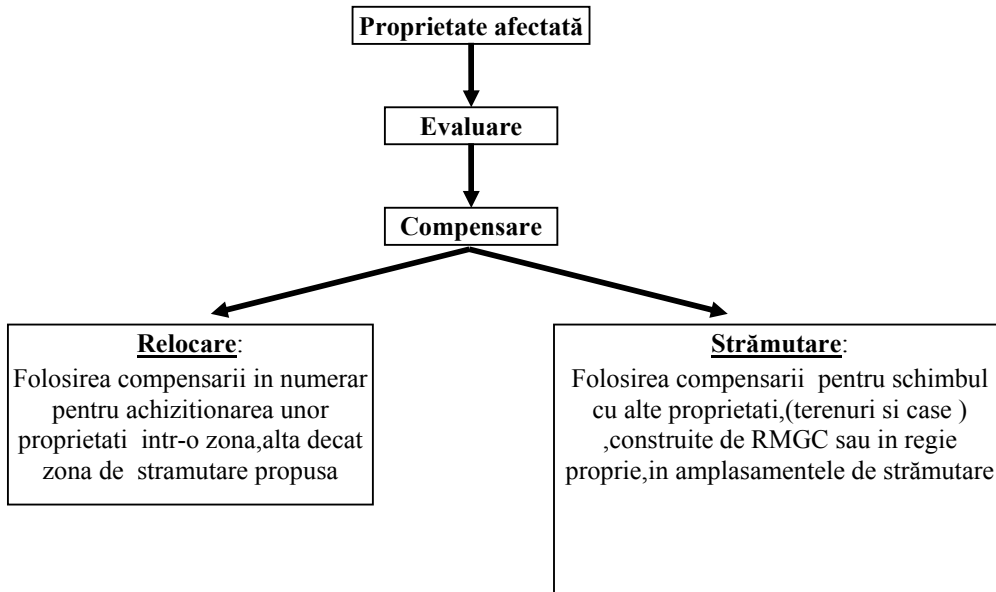
Principiile de bază ale Planului de acțiune pentru strămutare și relocare

5.5 Principiile de bază ale Planului de acțiune pentru strămutare și relocare sunt următoarele:

- Planul se conformează legilor și reglementărilor române în vigoare, precum și directivei operaționale 4.30 a Grupului Băncii Mondiale privind Strămutarea involuntară.

- Persoanele care fac dovada că dețin proprietăți în zona de impact a Proiectului, definită prin Certificatul de urbanism solicitat de RMGC în martie 2006, sunt eligibile pentru compensarea proprietăților. Persoanele eligibile pot utiliza aceste compensări fie pentru strămutare, fie pentru relocare. În plus, proprietățile care cad sub incidența modificărilor aduse Planului de urbanism zonal pentru zona industrială, vor fi de asemenea eligibile.
- Deținătorii de proprietăți din această zonă sunt eligibili pentru compensare;
- RMGC achiziționează proprietățile pe baza unui acord liber consimțit între vânzător și cumpărător; exproprierea ar putea fi utilizată ca ultimă soluție numai în cazurile în care nu se poate ajunge la o înțelegere.
- Persoanele afectate de Proiect, eligibile, primesc compensarea la valoare de înlocuire a proprietății afectate, la un nivel care să le permită înlocuire proprietății pierdute cu una nouă, aceasta constituind o condiție obligatorie pentru proiecte compatibile cu Principiile Equator.
- Persoanele afectate de Proiect, eligibile, pot utiliza această compensare fie să se strămute într-un amplasament special destinat acestui scop, construit de RMGC în zona Piatra Albă din comuna Roșia Montană, sau în Alba Iulia, fie să primească o sumă în numerar și să se mute, achiziționând ele însele o proprietate care să o înlocuiască pe cea pierdută, într-o zonă la alegere.
- Proprietățile persoanelor afectate de Proiect, eligibile, sunt evaluate și compensate urmând aceleași reguli, indiferent dacă aceste persoane optează pentru strămutare sau relocare. Persoanele care optează pentru relocare utilizează compensarea pentru a achiziționa ele însele o proprietate într-o zonă la alegerea acestora, în timp ce persoanele care optează pentru strămutare vor folosi compensarea pentru a cumpăra o proprietate pe un amplasament de strămutare amenajat de RMGC.
- Persoanele care aleg strămutarea au la dispoziție opțiunea de a-și construi propria casă pe unul din amplasamentele de strămutare special amenajate.
- Amenajările comunitare din Roșia Montană, incluzând infrastructura edilitară afectată și alte facilități publice, vor fi refăcute pe amplasamentul de strămutare Piatra Albă.
- Au fost propuse mai multe tipuri de case pentru strămutare.
- RMGC va asigura diverse tipuri de asistență și instruire pentru a ajuta persoanele afectate să-și refacă nivelul de trai în noile zone în care vor locui.
- Activitățile comerciale vor fi compensate pentru pierderile suferite în perioada necesară pentru restabilire. Aceste activități vor fi sprijinite în vederea refacerii, indiferent dacă întreprinzătorii respectivi optează pentru strămutare sau relocare.
- Proiectul va institui un sistem complex de soluționare a nemulțumirilor.

5.6 Următoarea schemă prezintă mecanismul de compensare și utilizarea acesteia atât în cazul strămutării sau relocării:

SUMARUL DREPTURILOR DE COMPENSARE

5.7 Tabelul următor redă o sinteză a drepturilor de compensare pentru diverse tipuri de bunuri pierdute.

Tabelul 4: Matricea drepturilor de compensare

Categorie de persoană afectată de Proiect	Categorie de impact	Criterii de eligibilitate	Drepturi de compensare	Opțiuni disponibile pentru persoanele afectate de Proiect	Alte drepturi
Proprietari	Pierderea clădirii de locuit	Titlu de proprietate pentru o casă situată în zona de impact a Proiectului	Compensarea casei de locuit la valoarea integrală de înlocuire, conform metodelor de calcul și prețurilor detaliate în paragraful 5.8 și mai departe.	Proprietarul afectat poate alege între relocare și strămutare	<ul style="list-style-type: none"> • Asistență pentru mutare (§ 5.36) • Recuperare (§ 5.38) • Monitorizarea unor eventuale dificultăți după relocare sau strămutare • Monitorizare specifică pentru persoanele vulnerabile, după relocare sau strămutare, și acordarea de asistență specială, dacă acest lucru se dovedește necesar • Acces la Fondul pentru îmbunătățirea calificării profesionale (§ 5.82) • Acces la Fondul pentru întreprinderi mici (§ 5.88)
	Pierderea lotului de casă	Titlu de proprietate pentru un lot de casă situat în zona de impact a Proiectului	Compensarea lotului de casă pierdut la valoarea integrală de înlocuire conform metodelor de calcul și prețurilor detaliate în paragraful 5.21 și mai departe: <ul style="list-style-type: none"> • Teren construit: 8,33 euro/m² pe baza analizei tranzacțiilor recente din zonă • Teren de grădină: 8,33 euro/m² + compensare pentru pierderea potențială a recoltei, calculată pe baza unei recolte pierdute de varză, 0,599 euro/m² 	Proprietarul afectat poate alege între relocare și strămutare	<ul style="list-style-type: none"> • Recolte de la culturile în curs (§ 5.37) • Recuperare (§ 5.38)
	Pierderea terenului	Titlu de proprietate pentru un teren	Compensarea terenului agricol pierdut la valoarea integrală de înlocuire conform metodelor de calcul și prețurilor detaliate în	Relocare sau strămutare dacă	<ul style="list-style-type: none"> • Recolte de la culturile în curs (§ 5.37)

Categorie de persoană afectată de Proiect	Categorie de impact	Criterii de eligibilitate	Drepturi de compensare	Opțiuni disponibile pentru persoanele afectate de Proiect	Alte drepturi
	agricol	agricol situat în zona de impact a Proiectului	paragraful 5.21 și mai departe: <ul style="list-style-type: none"> • Teren arabil: 9410 euro/ha (atât grădină cât și câmp deschis) • Pășune 1280 euro/ha • Teren neproductiv: 110 euro /ha + compensare pentru recoltele anuale potențial pierdute, calculate astfel: • Grădină: venit pierdut pentru o recoltă de varză, 0,599 euro /m². • Câmp deschis: venit pierdut pentru o recoltă de cartofi 4040 euro/ha • Fân: venit pierdut pentru o recoltă anuală de fân 570 euro/ha 	proprietarul direct afectat deține de asemenea o locuință afectată, cu posibilitatea de a se asigura un lot agricol cu potențial similar	
	Pierderea terenului forestier	Titlu de proprietate pentru un teren forestier situat în zona de impact a Proiectului	Compensarea terenului forestier pierdut la valoarea integrală de înlocuire conform metodelor de calcul și prețurilor detaliate în paragraful 5.21 și mai departe:	Relocare sau strămutare dacă proprietarul direct afectat deține de asemenea o locuință afectată	<ul style="list-style-type: none"> • Recoltă de lemn de foc (§ 5.37)
Utilizatori de teren agricol	Pierderea recoltelor anuale	Drept de proprietate certificat pentru recolte anuale în zona de impact a Proiectului	Compensarea pentru recoltele anuale este inclusă în prețurile pentru terenuri agricole (a se vedea mai sus „Pierderea terenului agricol” și tabelul 10). În cazul în care compensarea pentru astfel de recolte trebuie plătită altei persoane decât proprietarului, ratele de compensare prezentate în tabelul 5 pentru compensări de recolte și refaceri de recolte se aplică separat de cele acordate pentru terenuri. Compensarea pentru recolte anuale se calculează la valoarea integrală de înlocuire bazată pe valoarea celor mai profitabile recolte pentru grădini (varză) și pentru câmp deschis (cartofi) sau pentru pășuni (fân).	Relocare sau strămutare dacă proprietarul direct afectat deține de asemenea o locuință afectată	<ul style="list-style-type: none"> • Recoltă de la culturile în curs (§ 5.37)
	Pierderea recoltelor	Drept de proprietate certificat pentru	Compensare pentru recolte perene la valoarea integrală de înlocuire, incluzând valoarea pentru recolta pierdută, cheltuielile potențiale din		<ul style="list-style-type: none"> • Recoltă de la culturile în curs și lemn de foc (a se vedea § 5.37)

Categorie de persoană afectată de Proiect	Categorie de impact	Criterii de eligibilitate	Drepturi de compensare	Opțiuni disponibile pentru persoanele afectate de Proiect	Alte drepturi
	perene	recolte perene în zona de impact a Proiectului	perioada de refacere și pierderile potențiale de venit din perioada de refacere, calculate pe baza metodelor și ratelor prezentate în detaliu în § 5.31 și mai departe.		
Chiriași	Pierderea locuinței închiriate	Dovada ocupării unei locuințe în zona de impact a Proiectului	Fără compensare	Relocare	<ul style="list-style-type: none"> Asistență pentru mutare (a se vedea § 5.36) Monitorizarea unor eventuale dificultăți după relocare sau strămutare Monitorizare specifică pentru persoanele vulnerabile, după relocare sau strămutare, și acordarea de asistență specială, dacă acest lucru se dovedește necesar
Întreprinzători	Pierderea activității comerciale	Dovada deținerii unei activități comerciale în zona de impact a Proiectului	Compensare pentru pierderea veniturilor conform detaliilor din § 5.79	Compensare sau asistență pentru pensionare în cazul întreprinzătorilor mai vârstnici	<ul style="list-style-type: none"> Acces la Fondul pentru îmbunătățirea calificării profesionale (§ 5.82) Acces la Fondul pentru întreprinderi mici (§ 5.88)
	Pierderea locului de muncă într-o întreprindere mică	Dovada angajării într-o activitate comercială afectată	Compensare pentru pierderea venitului echivalent cu trei luni de retribuție (în medie) sau pe baza unui calcul realizat de la caz la caz	N/A	<ul style="list-style-type: none"> Acces la Fondul pentru îmbunătățirea calificării profesionale (§ 5.82) Acces la Fondul pentru întreprinderi mici (§ 5.88)
	Pierderea bunurilor	Dovada deținerii în proprietate a unui bun	Compensare la valoarea integrală de înlocuire:	N/A	-

Categorie de persoană afectată de Proiect	Categorie de impact	Criterii de eligibilitate	Drepturi de compensare	Opțiuni disponibile pentru persoanele afectate de Proiect	Alte drepturi
	imobile asociate unei activități comerciale	imobiliar asociat unei activități comerciale în zona de impact a Proiectului	<ul style="list-style-type: none"> Clădiri: aceleași principii (incluzând metodele și prețurile, acolo unde este cazul) ca cele aplicabile clădirilor de locuit și anexelor Alte bunuri imobile: evaluare de la caz la caz 		
Entități publice	Pierderea clădirilor publice	Clădiri publice situate în zona de impact a Proiectului	Reconstrucția clădirilor cu funcționalități similare sau superioare pe amplasamentul de strămutare de la Piatra Albă, în conformitate cu detaliile prezentate în paragraful § 5.68 și în continuare	N/A	-
Confesii religioase	Pierderea bisericilor	Biserici situate în zona de impact a Proiectului	Reconstrucție pe amplasamentul de strămutare de la Piatra Albă sau compensare acordată confesiunii religioase respective, la valoarea integrală de înlocuire	Reconstrucție sau compensare	-
	Pierderea cimitirelor	Cimitire situate în zona de impact a Proiectului	Reconstrucție pe amplasamentul de strămutare de la Piatra Albă și relocare mormintelor în conformitate cu reglementările române în vigoare, sau relocare mormintelor în cimitire existente	Strămutare sau relocare	-

CALCULUL COMPENSĂRILOR

Compensări acordate pentru clădiri

Principii

5.8 În conformitate cu principiul „valorii integrale de înlocuire”, ratele de compensare sunt bazate pe costurile de reconstrucție, conform evaluării efectuate de RMGC, ținând seama de tarifele practicate de antreprenori.

5.9 Metodele și ratele de compensare sunt bazate pe următoarele principii:

- O clasificare a clădirilor conform standardului și stării generale a acestora, în 4 clase.
- Aplicarea unei formule de calcul luând în considerare:
 - o rată unitară pe metrul pătrat pentru fiecare dintre cele patru clase menționate,
 - un factor suplimentar adăugat ratei unitare pe metrul pătrat, considerând tipul de acoperiș – acesta constituind un factor semnificativ în calcularea costului total al casei,
 - un factor suplimentar care ia în considerare numărul de membri ai gospodăriei,
 - un factor suplimentar care ia în considerare „funcționalitatea gospodăriei”, pentru situațiile în care mai multe familii locuiesc în aceeași casă.
- Pentru fiecare dintre cele patru clase, starea tencuiei reprezintă un factor de influență al evaluării.
- Conectarea gospodăriei la rețeaua de aprovizionare cu apă, precum și amenajările sanitare din casă, sunt evaluate separat.
- Instalațiile sanitare din casă sunt utilizate separat.
- Anumite caracteristici și finisaje sunt evaluate separat.

5.10 Mai multe simulări au indicat că această metodă permite atingerea unui echilibru privind corectitudinea față de persoanele cu case mari și sprijinul acordat acelor gospodării cu multe familii.

5.11 Formula de calcul al compensării este:

$$C = S \cdot U_p + A + B \cdot N_p$$

Unde:

- C este compensarea pentru casă, în euro,
- S este suprafața totală a casei, în metri pătrați,
- U_p este rata unitară pentru fiecare dintre cele patru clase de locuințe, în euro pe metrul pătrat (a se vedea mai jos, § 5.13),
- A reprezintă suma în euro care descrie scorul de funcționalitate a gospodăriei (a se vedea mai jos, § 5.16),
- B reprezintă alocația de restabilire, în euro pe persoană (a se vedea § 5.19),
- N_p este numărul membrilor unei gospodării care locuiesc efectiv în casa respectivă.

5.12 Alte amenajări interne și externe (cum ar fi garduri, scări, pardoseli etc.) sunt luate în considerare separat. Anexa 14 conține o listă a acestor amenajări speciale și ratele de compensare aplicabile în fiecare caz în parte.

Rata unitară U_p și categoriile de case

5.13 Ratele unitare pe metrul pătrat pentru fiecare categorie de clădire sunt redată în tabelul următor:

Tabelul 5: Clasificarea caselor și valorile U_p corespunzătoare fiecărei categorii

Categorie casă	Descriere	U_p în euro pe m^2
1	Structură din lemn, în general cu un singur nivel în afară de pivniță și pod, aspect exterior neregulat, pereți neregulați, acoperiși de carton asfaltat.	195
2	Structură din lemn, în general cu un singur nivel în afară de pivniță și pod, aspect exterior neregulat, în stare generală mai bună decât categoria 1, cu pereți și forme regulate, acoperiș de eternit, azbo-ciment sau tablă	250
3	Structură din lemn sau zidărie, unul sau două nivele în afară de pivniță și pod, stare bună, acoperiș de eternit, azbo-ciment sau tablă.	310
4	Locuință de tip vilă cu două nivele locuibile în plus față de pivniță și pod, structură de zidărie, stare foarte bună, acoperiș de eternit, azbo-ciment sau tablă	375
Apartament	Oricare apartament situat într-unul din blocurile de locuințe	250

5.14 În plus față de ratele de compensare prezentate în tabelul de mai sus, se ține seama și de tipul și calitatea acoperișului, după cum urmează:

Tabelul 6: Suplimentarea ratei U_p în funcție de tipul și calitatea acoperișului

Categorie casă	Acoperiș de bază	Caracteristici suplimentare	Suplimentare U_p în euro pe m^2
1	Carton asfaltat	Eternit sau azbo-ciment sau tablă	+ 8
1	Carton asfaltat	Țiglă	+ 17
2	Eternit sau azbo-ciment sau tablă	Țiglă	+ 8
3	Eternit sau azbo-ciment sau tablă	Țiglă	+8
4	Eternit sau azbo-ciment sau tablă	Țiglă	+ 8

5.15 Se ia în considerare de asemenea, calitatea tencuielii exterioare, după cum urmează:

Tabelul 7: Influența tencuielii exterioare asupra ratei U_p

Tencuială exterioară de slabă calitate	U_p diminuat cu 2%
Fără tencuială exterioară	U_p diminuat cu 3%

Scorul de funcționalitate al gospodăriei

5.16 Scorul maxim este 100, corespunzând unui supliment total de 10.000 euro. Dacă gospodăria respectivă atinge un scor care reprezintă o fracție din cel maxim, va primi o sumă proporțională din cea maximă de 10.000 euro⁸.

Tabelul 8: Factorul A de funcționalitate a gospodăriei

Elemente de funcționalitate a gospodăriei	Scor
Intrări separate în curte	5
Limite clare între gospodăriile din aceeași curte	5
Alimentare separată/individuală cu electricitate (18p) și apă (8p), telefon (3p), cablu (1p)	30
Seturi separate/individuale de anexe gospodărești	10
Toalete separate/individuale	10
Bucătării echipate separat	25
Intrări separate în casă, fără a deranja celelalte familii care locuiesc în casă	15
TOTAL MAXIM	100

Aprovizionarea cu apă și canalizarea

5.17 Aprovizionarea cu apă și canalizarea se compensează după cum urmează:

- ratele de compensare de bază menționate în tabelul 7 de mai sus includ compensări pentru existența unei conducte de aprovizionare cu apă de la sursă la casă, având o lungime de 70 m sau mai puțin;
- în cazul în care conducta este mai mare de 70 m:
 - nu se acordă nici o compensare dacă conducta a fost plătită de compania care furnizează apa,
 - se acordă compensare dacă conducta a fost plătită de proprietar (dacă a fost plătită de mai mulți proprietari, compensarea se acordă acestora),
- amenajări speciale de tipul fântânilor sau rezervoarelor se compensează de la caz la caz;
- ratele standard de compensare U_p din tabelul 7 iau în considerare faptul că apa este disponibilă numai în curte, conectările spre interiorul casei fiind compensate suplimentar față de valoarea casei, conform tabelului 11.

⁸ O gospodărie care primește un scor de 70 va primi un supliment de 7.000 euro.

Tabelul 9: Compensări pentru apă și canalizare în casă

1	Apă disponibilă numai în curte	Fără suplimentare
2	Conectarea băii din casă la rețeaua de apă și canalizare	Valoarea casei + 600 euro
3	Conectarea bucătăriei din casă la rețeaua de apă și canalizare	Valoarea casei + 250 euro
4	Fosă septică	Compensări adiționale
5	Fără apă în curte	Valoarea casei minus 750 euro

Anexe gospodărești și amenajări speciale

5.18 Anexele gospodărești și amenajările speciale de tipul gardurilor, căminelor, materialelor speciale de pardoseală etc. sunt compensate pe baza unor rate specifice aplicate pe unitate sau pe metrul pătrat. Aceste rate sunt prezentate în Anexa 14.

Alocația de restabilire

5.19 Alocația de restabilire este de 500 de euro pe persoană care locuiește efectiv în locuința afectată. Această alocație este menită să acopere cheltuielile de reconectare la rețeaua de apă, electricitate și telefon în noile amplasamente de strămutare, costurile actualizării documentelor de identitate și a altor documente, înregistrarea copiilor la o nouă școală, etc...

Compensare pentru terenuri forestiere

5.20 Compensarea pentru terenuri forestiere se acordă după cum urmează:

- Terenul de pădure este plătit cu 0,72 euro pe metrul pătrat
- Dacă un anumit lot are o parte plantată cu arbori și o alta neplantată, partea lipsită de arbori va fi compensată în funcție de tipul de teren agricol identificat.

Compensare pentru terenuri (altele decât păduri)*Clasificarea terenurilor neforestiere*

5.21 Terenurile de altă natură decât pădurile se clasifică astfel:

- Lot de folosință personală (teren situat în cadrul gospodăriei), incluzând:
 - Teren construit,
 - Lot de grădină (teren neconstruit în cadrul gospodăriei),
- Teren agricol (teren situat în afara gospodăriei), incluzând:
 - Teren arabil (teren agricol arabil),
 - Fâneată (teren agricol nearabil cosit în mod regulat pentru producția de fân),
 - Pășune (teren agricol nearabil fără potențial pentru producția de fân),
 - Teren neproductiv.

Principiile de calcul al compensării

5.22 Valoarea de compensare pentru terenuri neforestiere include:

- valoarea de înlocuire a terenului propriu-zis,
- valoarea de înlocuire a culturilor neperene pierdute ca rezultat al dislocării (fân, legume, etc...) incluzând valoarea de piață a recoltei pierdute și costul refacerii culturilor în zona de destinație.

5.23 Compensarea pentru terenurile neforestiere a fost recalculată în 2004 și 2005 pe baza unei investigații efectuate de evaluatori profesioniști, pe o rază de 250 km în jurul zonei Proiectului. Tranzacțiile cu terenuri au fost investigate în 14 orașe⁹, atât în centru cât și la periferii, avându-se în vedere terenuri clasificate ca făcând parte atât din intravilan cât și din extravilan. Au fost calculate valorile minime, maxime și medii pentru fiecare dintre aceste orașe.

5.24 Analiza a arătat că o rată de compensare de 8,33 euro pe metrul pătrat va permite persoanelor afectate să înlocuiască terenurile construite cu teren în intravilanul celor mai multe localități din regiune (incluzând Câmpeni, Abrud, Zlatna, Turda, Alba Iulia, Sebeș, Cugir, Aiud, Deva, Câmpia Turzii), exceptând Cluj-Napoca, un oraș mult mai mare și mai scump.

Teren construit din cadrul gospodăriei

5.25 Pentru teren construit din lotul de folosință personală se utilizează ca valoare uniformă de înlocuire suma de 8,33 euro/m² (a se vedea § 5.24).

Lot de grădină din cadrul gospodăriei

5.26 Compensarea pentru lotul de grădină din cadrul gospodăriei se bazează pe aceeași valoare de înlocuire de 8,932 euro/m², dar include și compensări pentru terenul propriu-zis, concretizate prin următoarele suplimente:

- compensare pentru culturile pierdute, pe baza venitului pierdut calculat pentru cea mai profitabilă cultură din zonă, adică varză;
- compensare pentru costurile de refacere a unei grădini similare într-un alt amplasament, pe baza estimării costurilor de manoperă și a altor cheltuieli necesare.

Teren agricol (arabil și fâneată)

5.27 Pentru terenurile agricole situate în afara gospodăriilor și care nu reprezintă pășuni sau terenuri neproductive, se aplică o rată uniformă de 0,5 euro/m².

5.28 În funcție de utilizarea terenului agricol (grădină, teren arabil sau fâneată), se acordă suplimentări ale acestei rate de compensare după cum urmează:

- pentru culturi anuale de grădină, pierdute, calculate pe baza unui an de producție la varză;
- pentru terenuri arabile, pe baza unui an de producție la cartofi;
- pentru fânețe, pe baza unui an de producție la fân.

Pășuni și terenuri neproductive

5.29 Valoarea de înlocuire pentru pășuni și terenuri neproductive a fost stabilită prin extrapolarea unor tranzacții efectuate într-o zonă mai largă în jurul Proiectului (conform celor descrise anterior), la 0,128 euro /m² și respectiv, 0,011 euro/m².

Sinteză: Rate de compensare pentru terenuri neforestiere

5.30 Următorul tabel sintetizează ratele de compensare pentru terenuri neforestiere.

⁹ Câmpeni, Abrud, Zlatna, Turda, Cluj-Napoca, Alba Iulia, Sebeș, Cugir, Aiud, Deva, Câmpia Turzii, Arad, Hunedoara, Sibiu.

Tabelul 10: Rate de compensare pentru terenuri

Categorie	Unitate de măsură	Valoare de înlocuire a terenului inclusiv compensare pentru culturi (EURO)
Teren construit gospodărie	m ²	8,33
Lot de grădină - gospodărie	m ²	8,93
Teren agricol - grădină	ha	1,098
Teren agricol - arabil	ha	0,941
Teren agricol - fâneață	ha	0,557
Teren agricol - pășune	ha	0,128
Neproductiv	ha	0,011

Compensare pentru culturi perene (pomi fructiferi)

5.31 Compensarea pentru pomii fructiferi total productivi include următoarele elemente:

- costurile restabilirii pomului respectiv,
- cheltuielile aferente întreținerii pomului înlocuitor până când acesta devine pe deplin productiv (incluzând perioada până când pomul va rodi și perioada următoare până la stadiul de productivitate totală),
- pierderea de venituri în perioada de restabilire a pomului, până la atingerea stadiului de productivitate totală).

5.32 F Pentru pomii nou plantați, ratele de compensare includ costurile de restabilire a pomului respectiv și cheltuielile necesare pentru întreținerea pomului afectat până când acesta va fi compensat.

5.33 Ratele de compensare stabilite utilizând această metodă, sunt redată în tabelul 11.

Tabelul 11: Rate de compensare pentru pomi fructiferi în euro

Tip de pom fructifer	Rată de compensare pentru pomi productivi (euro)	Înălțime minimă pentru compensarea pomilor productivi (m)	Rată de compensare pentru pomi productivi peste înălțimea minimă (euro)
Prun, per pom	35	1.2	4
Măr, per pom	44	1	4,5
Păr, per pom	50	1	4,5

Nuc, per pom	135	1,5	6
Cireș, per pom	40	1,5	4

Cazul persoanelor compensate conform politicilor anterioare

5.34 Pentru persoanele care au fost compensate în 2002, 2003 și în prima parte a lui 2004, în conformitate cu politicile precedente, nu se va efectua o recalculare a compensărilor. Comparațiile realizate de RMGC arată că la momentul efectuării compensărilor și în condițiile economice concrete de atunci, aceste persoane nu au suferit pierderi. Monitorizarea efectuată de la data compensării indică faptul că aceste persoane au putut să se mute în zonele alese.

RELOCAREA

Date generale

5.35 În plus față de compensările pe terenuri calculate conform regulilor descrise în paragrafele anterioare, gospodăriile afectate de Proiecte care optează pentru relocare beneficiază de următoarele categorii de asistență:

- Asistență pentru transport
- Asistență pentru recuperarea materialelor de construcție
- Asistență în vederea culegerii recoltelor.

Asistență pentru transport

5.36 RMGC va pune la dispoziție maximum două curse efectuate cu un vehicul adecvat, fiecărei familii care are nevoie să se mute și care are o proprietate/proprietăți eligibilă/eligibile. Acest sprijin se acordă deținătorilor proprietăților respective pentru a-și muta familia, bunurile personale, animalele, recoltele și bunurile recuperate de pe proprietatea inventariată la casa nouă construită de companie pe amplasamentul de strămutare, sau la o altă destinație aleasă de proprietar pentru relocare, însă până la o distanță de maximum 250 de kilometri. De la caz la caz, RMGC va lua în calcul posibilitatea efectuării mai multor curse acelor persoane care au mai multe bunuri de mutat, sau a unei curse mai lungi, pe o distanță de până la 500 km.

Asistență în vederea culegerii recoltelor

5.37 Pe lângă plata compensării, pentru o perioadă maximă de 10 zile, până la transferul dreptului de proprietate către RMGC, persoanelor în cauză li se va permite să-și strângă recoltele care le aparțin și să adune lemn de foc din pomii care le aparțin, în măsura în care aceasta nu contravine legii, iar copacii nu se găsesc într-o zonă de pădure protejată. Nu se vor face nici un fel de plăți suplimentare persoanelor care dintr-un motiv sau altul nu pot strânge recolta sau nu pot recupera lemnul

Asistență pentru recuperarea materialelor de construcție

5.38 Pe lângă primirea unor case noi în cazul strămutării sau a compensării în cazul relocării, proprietarilor afectați li se va permite pentru o perioadă de maximum 10 zile, până la transferul dreptului de proprietate către RMGC, să recupereze materiale de construcție din locuințele și construcțiile măsurate, în cazul în care doresc acest lucru. Se va ține seama însă de următoarele criterii:

- “Recuperarea” se va referi numai la anumite elemente cum ar fi: uși, ferestre, pardoseli, și anumite materiale pentru acoperiș, însă fără alte materiale de construcție. Recuperarea altor materiale sau elemente de construcție, cum ar fi pereții casei, nu va fi autorizată.

- Recuperarea nu va fi permisă în cazul clădirilor/construcțiilor care fac parte din patrimoniul național de clădiri protejate. Persoanele care din acest motiv nu pot recupera materiale de construcție nu vor primi compensări adiționale.
- În cazul în care RMGC solicită o anumită clădire sau construcție în scopuri de producție, și dorește prin urmare să nu se recupereze nimic din aceasta, va informa proprietarul în scris. Dacă proprietarul este de acord, după propria sa voință, să nu recupereze nici un material, RMGC va plăti proprietarului o sumă adițională pentru acoperirea materialelor care ar putea fi recuperate. Această sumă va reprezenta 2% din valoarea clădirii.
- Dacă o persoană recuperează materiale dintr-o clădire sau construcție solicitată de RMGC, atunci suma suplimentară de 2% din valoarea clădirii sau construcției nu va mai fi plătită de RMGC, iar asistența pentru recuperarea și transportul acestor materiale nu va mai fi acordată.
- În perioada de recuperare RMGC va pune la dispoziție o echipă care să ajute persoanele să-și recupereze materialele. În cadrul acestei perioade, echipa va participa de asemenea la încărcarea materialelor în vehiculul de transport și la descărcarea acestora la punctul de destinație.

STRĂMUTAREA

Principii

5.39 După cum s-a menționat anterior, proprietatea unei persoane afectate de Proiect care optează pentru strămutare, este evaluată și compensată după aceleași reguli aplicate în cazul celor care optează pentru relocare. Aceste persoane pot utiliza compensările pentru a achiziționa o proprietate, incluzând un lot de casă și o casă nou construită, pe un amplasament de strămutare construit de RMGC. Persoanele care au ales să se strămute pot de asemenea, să opteze pentru a-și construi singure casa pe un lot situat într-unul dintre amplasamentele de strămutare.

5.40 Sunt eligibile pentru strămutare numai persoanele afectate de Proiect care locuiesc efectiv în proprietatea afectată.

5.41 Definirea drepturilor de compensare pentru gospodării afectate de Proiect, eligibile, care optează pentru strămutare se bazează pe următorul proces:

- calculul compensărilor pentru terenuri, pomi fructiferi și clădiri,
- selectarea de către gospodăria afectată de Proiect a amplasamentului de strămutare (se propun două amplasamente, unul în Roșia Montană și altul în Alba Iulia),
- selectarea de către gospodăria afectată de Proiect a pachetului de strămutare (proiectul casei / finisarea interioară),
- calculul, pe baza unei matrici de prețuri, a costului pachetului de strămutare și compararea acestuia cu compensarea la care are dreptul gospodăria respectivă,
- diferența dintre costul pachetului de strămutare și compensare poate fi restituit gospodăriei, în cazul în care aceasta este pozitivă, sau plătită de gospodărie dacă diferența este negativă.

5.42 Gospodăriile afectate de Proiect, eligibile, vor avea de ales între 8 modele de case variind de la 65 m² la 149 m² în suprafață. Pentru fiecare dintre cele 8 modele de case, vor fi disponibile câte trei tipuri de loturi de casă. Fiecare model de casă va fi disponibil cu o finisare minimă, existând posibilitatea unor finisări suplimentare dacă gospodăria care se strămută acceptă să plătească pentru aceasta. Fiecare combinație [model de casă / lot de casă / finisare interioară] va fi evaluată în raport cu matricea de prețuri menționată anterior.

5.43 Gospodăriile afectate de Proiect, eligibile, vor avea de asemenea posibilitatea să opteze pentru a-și construi singure casele pe un lot de casă amenajat și pus la dispoziție de RMGC pe

unul dintre amplasamentele de strămutare. În astfel de cazuri, RMGC se va ocupa de obținerea autorizației de construcție.

5.44 Situațiile de coproprietate ridică o problemă specifică: persoana care locuiește efectiv în proprietatea afectată ar putea să nu fie eligibilă pentru strămutare într-o casă nouă deoarece partea de compensare care i se cuvine ar putea fi insuficientă pentru achiziționarea unei astfel de case. Astfel de situații vor fi analizate de la caz la caz. În principiu, acele persoane ar trebui să obțină uzufructul complet al unei case de strămutare, având aceeași participație la noua proprietate ca în cazul proprietății dislocate. Compania își rezervă dreptul de a compensa diverse proprietăți prin compensarea participațiilor a diverși proprietari, în cazurile în care acest lucru este considerat ca fiind potrivit.

Zone de strămutare

Procesul de selectare a zonelor de strămutare

5.45 S-au investigat zone de strămutare încă dintr-un stadiu timpuriu al dezvoltării Proiectului minier Roșia Montană. În anexa 15 sunt prezentate detalii ale procedurii urmate și rezultatele evaluării tehnice și ale consultării cu potențialii proprietari ce urmează a fi strămutați, precum și consultării cu reprezentanții aleși ai satelor afectate. Rezultatul procesului de selecție descris în Anexa 15 îl reprezintă alegerea a două zone de strămutare care vor fi propuse gospodăriilor care vor opta pentru strămutare:

- Piatra Albă în comuna Roșia Montană, unde va fi refăcută funcționalitatea publică a administrației localității Roșia Montană și unde RMGC va construi case destinate persoanelor care optează pentru strămutare,
- Dealul Furcilor în orașul Alba Iulia, unde RMGC va construi case destinate persoanelor care optează pentru strămutare.

5.46 “*Piatra Albă*” reprezintă o zonă de mare întindere situată mai sus de Gura Roșiei, pe dealul dintre valea Roșia și valea Vârtop, situată imediat la nord. Este un teren comunal, ușor de achiziționat, constând dintr-un amestec de pășune și pădure. Nu există nici un element de infrastructură disponibil în vecinătatea acestei zone, ceea ce va face ca dezvoltarea ei să fie costisitoare. Consiliul local din Roșia Montană a pledat cu convingere pentru utilizarea acestei zone în vederea reamenajării infrastructurii comunale și a strămutării gospodăriilor, deși mai multe gospodării potențial destinate strămutării au pledat pentru o zonă mai plată.

5.47 “*Dealul Furcilor*” este o zonă largă și plată, aproape de toate elementele de infrastructură necesare și nu departe de centrul orașului Alba Iulia.

Impactul asupra comunităților gazdă și învecinate

5.48 Nici una dintre zone nu necesită mutarea unor locuințe înainte de începerea dezvoltării propriu-zise, cu excepția unei singure case de pe drumul de acces pe amplasamentul de strămutare Piatra Albă. Această proprietate a fost deja achiziționată. Zona de strămutare din Alba Iulia este ușor accesibilă utilizând drumurile existente.

Consultarea cu comunitățile gazdă și învecinate

5.49 Zonele de strămutare au fost identificate și studiate în cooperare cu autoritățile locale în jurisdicția cărora se găsesc aceste două zone. Schimbarea propusă privind destinația celor zone va necesita modificarea Planurilor de urbanism general, însoțită de informare publică.

Pachetul de strămutare

Procesul de strămutare și obiectivul acestuia

5.50 Proiect Alba SA – o companie de arhitectură și amenajare urbană cu sediul în Alba Iulia – a pregătit inițial un set de 6 proiecte generice de locuințe. Ulterior, acestea au fost aduse în

stadiul proiectării finale și al schiței condițiilor tehnice, fiind prezentate unor societăți locale sau naționale de construcții, în vederea determinării de către RMGC a prețurilor de cost pentru aceste locuințe. În același timp proiectele au fost analizate împreună cu locuitorii și cu personalul RMGC responsabil de măsurarea caselor existente.

Actualul plan de situație al zonei Piatra Albă se află în cursul unui amplu proces de revizuire urmărind îmbunătățirea calității vieții. Acest proces este susținut de arhitecți specializați în amenajarea localităților montane. Îmbunătățirile avute în vedere vor valorifica avantajul situației geografice locale, în beneficiul construcțiilor care vor fi ridicate în această zonă.

5.51 Ca rezultat al acestei analize, arhitecții de la Proiect Alba SA și Planning Alliance¹⁰ au pregătit alte proiecte bazate pe două tipologii distincte – casă cu un singur nivel, respectiv cu două nivele. Au fost luate în considerare și anumite limitări constructive, gama de proiecte fiind ulterior simplificată. O ultimă rundă de consultări asupra acestor planuri a avut loc în noiembrie 2002

Proiectarea caselor

5.52 Proiectarea caselor urmărește:

- asigurarea unei game de modele care să corespundă diversității existente la nivelul clădirilor actuale, din punct de vedere al mărimii și finisărilor,
- standardizarea construcției,
- asigurarea posibilităților de extindere și de construcție a unor anexe gospodărești,
- îmbunătățirea eficienței energetice în vederea reducerii costurilor de încălzire,
- asigurarea unei înalte calități a construcției.

5.53 Tabelul următor redă o sinteză a caracteristicilor noilor case:

Tabelul 12: Caracteristici ale caselor pentru strămutare

Tip de casă	Camere	Nivele	Suprafață (m ²)	Caracteristici comune	Finisări interioare minimale comune
1SS1	1	1	65	<ul style="list-style-type: none"> • pereți din blocuri de beton celular autoclavizat, • planșouri de beton, • finisaj exterior cu raf de piatră colorată, • placare cu piatră a pereților exteriori ai fundației, • fundații de beton, • acoperiș de țiglă roșie, • jgheaburi și burlane de metal galvanizat, 	<ul style="list-style-type: none"> • vopsea simplă cu var pentru pereți și tavan, • vopsea pe bază de ulei pentru bucătărie și baie până la o înălțime de 1,5m t, • vopsea pe bază de ulei pentru tâmplărie (ferestre și tocuri de ușă), • pardoseală cu plăci de lemn (camere și holuri), • pardoseală cu mozaic (bucătărie, baie, debara, cămară)
1SS2	1	1	88		
2SS1	2	1	88		
2SS2	2	1	107		
3SS1	3	1	111		
3SS2	3	1	120		
3TS1	3	2	139		

¹⁰ Planning Alliance, o firmă canadiană de consultanță, a acordat asistență RMGC în etapele tipurii ale planficării și pregătirii Proiectului.

4TS1	4	2	149	<ul style="list-style-type: none"> • balustrade de lemn. 	<ul style="list-style-type: none"> • șapă de ciment (pivniță), • ferestre cu rame din aluminiu, • Uși și tocuri din lemn • pardoseală cu mozaic (balcon și terasă)
------	---	---	-----	---	---

5.54 În figura 7 sunt redată câteva dintre modele de case propuse.

5.55 Casele noi din Piatra Albă (Roșia Montană) vor avea sisteme de încălzire și de producere a apei calde pe bază de lemne. Pentru casele din Alba Iulia există posibilitatea alegerii unui sistem de încălzire și producere a apei calde pe bază de gaze.

Matricea de prețuri

5.56 În tabelul 13 este redată matricea prețurilor pentru casele și loturile de casă din zonele de strămutare. Prețul este stabilit pentru fiecare combinație [casă + lot], precum și pentru loturi fără casă, destinate familiilor care se strămută și care preferă să-și construiască singure casa. Matricea va fi utilizată pentru fiecare gospodărie, pentru a compara, cu sprijinul RMGC, prețul a diverse pachete de strămutare cu compensările acordate pentru vechea proprietate. Prețurile sunt estimate pe baza unei construcții cu finisări minime.

Figura 7a: Modele de case pentru strămutare – Exemple

Figura 7b: Modele de case pentru strămutare – Exemple

Figura 7c: Modele de case pentru strămutare – Exemple

Figura 7d: Modele de case pentru strămutare – Exemple

Tabelul 13: Pachete de strămutare (casă + lot de casă) – Matricea prețurilor estimative

Piatra Alba/Tip de locuință	Suprafață m ²	Preț cu finisări minime euro	Pivniță m ²	Preț pivniță euro	Preț cu finisări minime și pivniță fără teren euro	Preț cu finisări minime, pivniță și 400 m ² de teren la valoare de înlocuire euro	Preț cu finisări minime, pivniță și 600 m ² de teren la valoare de înlocuire euro	Preț cu finisări minime, pivniță și 800 m ² de teren la valoare de înlocuire euro
1SS1	65	13780	25	3500	17280	20612	22278	23944
1SS2	88	18656	25	3500	22156	25488	27154	28820
2SS1	88	18656	25	3500	22156	25488	27154	28820
2SS2	107	22684	30	4200	26884	30216	31882	33548
3SS1	111	23532	26	3640	27172	N/A	32170	33836
3SS2	120	25440	29	4060	29500	N/A	34498	36164
3TS1	139	29468	26	3640	33108	36440	38106	39772
4TS1	149	31588	30	4200	35788	39120	40786	42452

Alba Iulia/Tip de locuință	Suprafață m ²	Preț cu finisări minime euro	Pivniță m ²	Preț pivniță euro	Preț cu finisări minime și pivniță fără teren euro	Preț cu finisări minime, pivniță și 400 m ² de teren la valoare de înlocuire euro	Preț cu finisări minime, pivniță și 400 m ² de teren la valoare de înlocuire euro	Preț cu finisări minime, pivniță și 800 m ² de teren la valoare de înlocuire euro
1SS1	65	13780	25	3500	17280	20612	22278	23944
1SS2	88	18656	25	3500	22156	25488	27154	28820
2SS1	88	18656	25	3500	22156	25488	27154	28820
2SS2	107	22684	30	4200	26884	30216	31882	33548
3SS1	111	23532	26	3640	27172	N/A	32170	33836
3SS2	120	25440	29	4060	29500	N/A	34498	36164
3TS1	139	29468	26	3640	33108	36440	38106	39772
4TS1	149	31588	40	5600	37188	40520	42186	43852

Principii

Opțiune construcție proprie pentru Piatra Albă

Dacă valoarea de compensare nu este suficientă pentru o casă nouă, proprietarul poate alege o casă mai mică, pentru care poate obține autorizație de construcție

Trei opțiuni pentru loturi de casă

Pe baza listei de articole plătibile, va fi alcătuită o listă suplimentară pentru amenajări speciale

Dreptul de strămutare rezervat proprietarilor rezidenți. Proprietarii non-rezidenți nu au dreptul la o locuință de strămutare. A se vedea cazul rezidenților non-proprietari (mai ales uzufructul proprietăților comune). Principiul ar trebui să fie acela ca persoanele respective să beneficieze de uzufructul complet al casei de strămutare, proprietatea asupra casei urmând să rămână în cadrul coproprietății indivize.

Pachetul minim de finisări - în ambele amplasamente

Vopsea simplă cu var pentru pereți și tavan

Vopsea pe bază de ulei pentru bucătărie și baie până la o înălțime de 1,5 m

Vopsea pe bază de ulei pentru tâmplărie (tocuri de ușă)

Pardoseală cu plăci de lemn (camere și holuri)

Pardoseală cu mozaic (bucătărie, baie, debara, cămară și terasă)

Șapă de ciment (pivniță)

Ferestre cu rame din aluminiu

Uși și tocuri din lemn

Pardoseală cu mozaic (bucătărie, baie, balcon și cămară)

Încălzire cu sobe de teracotă

Sisteme de încălzire m²	65	88	107	111	120	139	149
Prețuri pentru sisteme de încălzire cu lemne - Piatra Albă euro	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900
Preturi pentru sisteme de incalzire cu gaz-Alba Iulia euro	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700

Asistență suplimentară pentru gospodăriile destinate strămutării

Asistență pentru transport

5.57 RMGC va pune la dispoziție maximum două curse efectuate cu un vehicul adecvat, fiecărei familii care urmează să se strămute. De la caz la caz, RMGC va acorda posibilitatea efectuării mai multor curse acelor persoane care au mai multe bunuri de mutat. Aceleași principii și condiții menționate în cazul relocării, se aplică și gospodăriilor destinate strămutării.

Perioada de culegere a recoltelor

5.58 Gospodăriilor destinate strămutării li se va permite să-și culeagă recolte existente. Aceleași principii și condiții menționate în cazul relocării, se aplică și gospodăriilor destinate strămutării.

Asistență pentru recuperarea materialelor de construcții

5.59 Gospodăriilor destinate strămutării li se va permite să recupereze materiale de construcții. Aceleași principii și condiții menționate în cazul relocării, se aplică și gospodăriilor destinate strămutării.

Înlocuirea terenului agricol

Condiții de bază

5.60 Consultările cu locuitorii din zonă au indicat faptul că se pot parcurge până la 2,5 km pentru a ajunge la pășunile și fânețele proprii, și până la 6 km pentru a ajunge la punctele de colectare a lemnului din păduri. Drumurile până la pădure trebuie parcurse mai rar, astfel încât o distanță suplimentară este acceptabilă.

5.61 mulți proprietari afectați nu sunt interesați să păstreze în întregime pământul agricol pe care îl dețin și că doresc să vândă o parte din el contra numerar.

5.62 Anchetele socio-economice au indicat faptul că practicarea la o scară redusă a grădinaritului, pe un lot de mici dimensiuni, situat în imediata vecinătate a locuinței, reprezintă o sursă de mijloace de trai. Suprafețele loturilor alocate caselor și anexelor gospodărești, în modul în care au fost definite mai sus, ar putea să nu fie suficiente întotdeauna și pentru astfel de activități; din acest motiv, va fi pus la dispoziție pământ suplimentar în vecinătatea gospodăriilor .

Disponibilitatea terenului agricol în vecinătatea zonelor de strămutare

5.63 După cum se arată în tabelul 14, pe o rază de 2,5 km în jurul zonelor de strămutare, sunt disponibile suprafețe însemnate de teren agricol. Tot din acest tabel reies și terenurile forestiere disponibile pe o rază de 6 km:

Tabelul 14: Teren agricol disponibil în vecinătatea zonelor de strămutare

Zonă de strămutare	Pășune (Teren comunal)	Arabil/Fâneță (Teren privat)	Pădure (Teren comunal)
Roșia Montană	50 ha	50 ha	162 ha
Alba Iulia	Detaliile exacte, în curs de a fi determinate;		

Politici

5.64 Terenul agricol va fi înlocuit fie în numerar fie printr-un alt teren, în funcție de opțiunea gospodăriei respective. Drepturile de compensare vor fi calculate pe baza ratelor prezentate în

tabelul 5. Gospodăria destinată strămutării va fi liberă să utilizeze doar o parte a compensării pentru a cumpăra un teren agricol de înlocuire, diferența fiindu-i restituită în numerar;

5.65 În măsura posibilităților, amplasarea loturilor agricole va respecta următoarele condiții:

- terenurile în câmp deschis, fânețele și pășunile vor fi situate la mai puțin de 2,5 km distanță de zona de strămutare;
- terenul forestier va fi localizat la mai puțin de 6 km distanță de zona de strămutare;
- grădinile din adiacența zonelor de strămutare vor fi accesibile acelor gospodării destinate strămutării care în prezent posedă o grădină mai mare decât lotul de casă pe care îl vor primi.

Infrastructura publică și serviciile publice în zonele de strămutare

Infrastructura de drumuri

5.66 Vor fi construite drumuri de acces către zonele de strămutare (Piatra Albă) sau vor fi îmbunătățite (Alba Iulia) în conformitate cu normele române în vigoare.

5.67 Drumurile principale către noile zone de strămutare vor fi asfaltate pentru a asigura transportul public și de mărfuri, pe tot timpul anului; drumurile secundare vor fi acoperite cu pietriș.

Școli, autorități locale și servicii publice

5.68 La Piatra Albă va fi construită o școală care va include o grădiniță, școală primară cu clasele 1-8 și un gimnaziu. Suprafața construită va satisface nevoile unei comunități în dezvoltare, cum este cea din Piatra Albă.

5.69 Școlarii din familiile strămutate în Abrud și Alba Iulia vor avea acces la școlile de stat existente în vecinătatea zonelor de strămutare.

5.70 Amenajările pentru autoritățile locale și pentru serviciile publice existente la ora actuală în Roșia Montană, incluzând primăria, postul de poliție, oficiul poștal, casa de cultură, dispensarul și piața de mărfuri, vor fi reconstruite în Piatra Albă.

Apă, energie electrică, instalații sanitare

5.71 Fiecare lot de casă va avea apă curentă și canalizare. Pentru gospodăriile strămutate la Piatra Albă, sursele de apă vor fi asigurate din sistemul actual de izvoare de la Vârtop care aprovizionează în prezent uzina de Gura Roșiei, casele din aceeași zonă, precum și localitățile învecinate. La Piatra Albă vor fi amenajate un nou canal de aducțiune și un nou rezervor. Rezervorul va fi prevăzut să stocheze o rezervă pentru stingerea incendiilor. La Alba Iulia, în zona Dealul Furcilor, gospodăriile strămutate vor fi conectate direct la rețeaua de distribuție a orașului.

5.72 În zona Piatra Albă, acelor gospodării care vor opta pentru folosirea unor latrine exterioare – așa cum folosesc în prezent – li se va permite acest lucru. Acelor gospodării care vor prefera un sistem de canalizare intern, li se va asigura conectarea la un sistem de colectare a apelor menajere. Apele menajere vor fi epurate într-o stație mobilă amplasată la poalele dealului, în vecinătatea drumului principal Câmpeni – Abrud, iar efluenții epurați vor fi descărcați în râul Abrud. În zona Dealul Furcilor din Alba Iulia, gospodăriile strămutate vor fi conectate la sistemul existent de colectare a apelor menajere.

5.73 Există linii de transport al curentului electric de joasă tensiune în apropierea tuturor amplasamentelor de strămutare. Toate gospodăriile strămutate vor fi conectate la aceste surse de curent electric. Compania RomTelecom va reface rețeaua telefonică.

Biserici și cimitire

5.74 Au început și se află în desfășurare consultări cu reprezentanții confesiunilor religioase care dețin proprietăți în zona afectată de Proiect. În funcție de rezultatele acestor consultări și de numărul de credincioși strămutați la Piatra Albă, RMGC fie va oferi compensații pentru biserici și alte proprietăți bisericești, fie le va reconstrui în zona Piatra Albă. În Alba Iulia există biserici și cimitire corespunzătoare care pot face față unei ușoare creșteri a numărului de locuitori ca urmare a strămutării. Informații suplimentare sunt disponibile în Planul de management al patrimoniului cultural, elaborat de RMGC.

5.75 În zona Piatra Albă au fost prevăzute locații proeminente pentru biserici noi. În această zonă a fost prevăzut un amplasament pentru cimitire, suficient pentru a înlocui cimitirele afectate de Proiect, din Roșia Montană și care va satisface necesarul de locuri de veci al unei comune de talia Roșiei Montane. Mormintele vor fi relocate în conformitate cu legislația română în vigoare (Ordinul nr. 35/1982 și Ordinul nr. 235/2002).

REFACEREA MIJLOACELOR DE TRAI

Pachetul de refacere a activităților comerciale

Principii

5.76 Scopul RMGC este de a sprijini activitățile comerciale eligibile de a se restabili în zona de destinație. Compensarea pentru bunurile imobiliare va fi gestionată separat, în acord cu principiile stabilite în actualul Plan de acțiune pentru strămutare și relocare pentru compensarea construcțiilor. Informațiile de bază privind cele 34 de activități comerciale afectate sunt redată în Anexa 4.

Eligibilitatea

5.77 Criteriile de eligibilitate sunt următoarele:

- Societatea comercială se găsește efectiv și activează în zona de impact a Proiectului;
- Societate comercială deține o licență valabilă de funcționare și exercită activități comerciale.

5.78 Angajații care își pierd locul de muncă în urma încetării activității comerciale vor fi compensați de la caz la caz. În general, aceștia ar trebui să primească echivalentul a trei salarii lunare.

Opțiuni de compensare

5.79 Societățile comerciale nu vor fi cumpărate de RMGC, dar vor primi o compensare pentru venitul pierdut în perioada de perturbare a activității. În practică, acestea vor putea să opteze pentru cea mai mare sumă dintre următoarele trei variante:

- o sumă de 2500 euro (3000 \$); sau
- suma echivalentă cu cifra de afaceri anuală raportată autorităților fiscale pe 2001-2002 *PLUS* 20 de procente; sau
- de cinci ori profitul brut raportat autorităților fiscale pe 2001-2002 *PLUS* 20 de procente.

5.80 Întreprinzătorii cu vârste peste 60 de ani ar putea să nu mai dorească sau să nu mai aibă capacitatea de a-și reface activitatea comercială, optând în schimb, pentru pensionare. Întreprinzătorii aflați în această situație și care optează pentru închiderea afacerii vor avea posibilitatea să aleagă cea mai bună din cele trei variante de compensare solicitând apoi să primească o dată și jumătate suma respectivă.

5.81 Activitățile comerciale care întrunesc criteriile menționate mai sus și care au sediul în zona de impact a Proiectului, dar obțin o parte a veniturilor de la clienți și piețe situate în afara acestei zone, vor primi compensări pe baza cifrei de afaceri totale. Micile afaceri nou înregistrate începând cu 2003 vor fi analizate de asemenea din punct de vedere al impactului economic produs de proiect.

Fondul pentru îmbunătățirea calificării profesionale

5.82 RMGC a creat un Fond pentru îmbunătățirea calificării profesionale, ca parte a unui program de educare și instruire destinat persoanelor dislocate din zona de impact a Proiectului. Acest fond este menit să sprijine refacerea nivelului de trai pentru persoanele relocate sau strămutate ale căror calificări profesionale ar putea fi mai puțin cerute în noul context. Obiectivele Fondului RMGC de îmbunătățire a calificării profesionale este acela de a oferi membrilor gospodăriilor afectate acces la educație și instruire în vederea creării unor mai bune oportunități socio-economice, facilitării accesului la Fondul RMGC pentru întreprinderi mici și al îmbunătățirii calităților vocaționale.

5.83 RMGC va aloca o sumă de până la 800 euro (1000 USD) pentru fiecare gospodărie destinată strămutării sau relocării, în scopul acoperirii costurilor necesare pentru ca unul sau mai mulți membri de familie să urmeze un curs de instruire la alegere.

5.84 Pentru a crește șansele populației locale pentru angajare în noua exploatare minieră, compania a organizat cursuri libere de instruire în domeniul abilităților de lucru cu calculatorul și al limbii engleze, deschise pentru locuitorii din zona de impact a Proiectului, interesați în perfecționarea cunoștințelor de acest tip. Participanții la cursul de calculatoare vor primi un certificat compatibil cu cerințele anumitor angajatori.

5.85 Programele de instruire și finanțare menționate sunt menite să constituie un stimul pentru persoanele relocate și strămutate în direcția dezvoltării unei mici întreprinderi și a fructificării programului financiar conceput de RMGC în acest scop.

5.86 Sprijinul financiar pentru programul de îmbunătățire a calificării profesionale va fi disponibil numai pentru persoane sau familii rezidente, cu proprietăți (gospodării) în zona de impact a Proiectului, care au semnat un contract de vânzare-cumpărare cu RMGC pentru toate proprietățile pe care le dețin în această zonă, indiferent dacă au optat pentru relocare sau strămutare.

5.87 Implementarea componentei de îmbunătățire a calificării profesionale a debutat în iunie 2004, 45 de familii relocate beneficiind deja de acest fond.

Asistență pentru dezvoltarea întreprinderilor mici

5.88 Se află în curs de implementare un program de împrumuturi care se adresează micro-finanțării și dezvoltării micilor întreprinderi și care vor fi acordate pe baza aprobării unor cereri. Programul de împrumuturi este conceput să sprijine refacerea și creșterea economică a persoanelor eligibile dislocate de Proiect și care doresc să inițieze o activitate comercială nouă sau să dezvolte o activitate existentă. prin intermediul credite acordate pe baza unor

5.89 Aceste măsuri sunt menite să asigure resurse suficiente pentru a ajuta persoanele strămutate sau relocate să pornească o activitate comercială sau să dezvolte o activitate deja existentă în zona de destinație, sau să permită accesul la fonduri financiare mai mari de pe piața locală sau internațională de capital. Asistența acordată gospodăriilor strămutate și relocate va fi îndreptată în direcția îmbunătățirii vechilor niveluri ale producției, capacității de a obține venituri, standardului de viață sau cel puțin, al refacerii acestora la nivelul la care s-ar fi găsit în cazul neimplementării Proiectului. În această privință, compania a rezervat fonduri care vor fi puse la dispoziție sub formă de micro-împrumuturi acordate în regim „revolving” – cu linie de credit care se realimentează pe măsura rambursării sumelor de către beneficiari. Programul de

împrumuturi va fi sprijinit de instruire în domeniul gestiunii creditelor, al operării unor activități comerciale mici și de asemenea, al accesării unor credite mai mari din partea instituțiilor financiare. Programul va asigura de asemenea sprijin în domeniul afacerilor și consultanță financiară.

Legături cu alte planuri sociale elaborate de RMGC

Planul de Dezvoltare Durabila a Comunitatii

5.90 RMGC a elaborat un plan de management pentru a aborda aspectele legate de impactul indirect al Proiectului RM și aspectele social-economice asociate, și anume Dezvoltarea Durabila a Comunitatii (CSDP).

Planul de Dezvoltare Durabila a Comunitatii a fost elaborat ca parte a Studiului de Evaluare a Impactului Social și de Mediu (ESIA).

Planul de acțiune pentru Stramutare și Relocare se concentrează asupra achiziționării drepturilor asupra suprafeței și diminuarea impactului socio-economic indus de mutările fizice și economice datorate Proiectului RM. În același timp, Planul de Dezvoltare Durabila a Comunitatii ținteste o arie geografică mai întinsă și are ca scop diminuarea unor măsuri și creșterea la maximum a beneficiilor socio-economice ale Proiectului RM.

5.91 În concluzie, principalele diferențe dintre Planul de acțiune pentru stramutare și relocare și Planul de Dezvoltare Durabila a Comunitatii sunt descrise în continuare :

- Planul de acțiune pentru strămutare și relocare abordează impactul direct produs de achiziționarea terenurilor, de dislocarea fizică și economică.
- Planul de Dezvoltare Durabila a Comunitatii abordează impactul indirect, cum ar fi aflulul celor care caută un loc de muncă, dezbinarea socială, restricționarea accesului ca urmare a lucrărilor de construcție sau activităților de extracție și impactul economic de tipul inflației.
- În plus față de aceste obiective, Planul de Dezvoltare Durabila a Comunitatii furnizează cadrul pentru promovarea Planului de Dezvoltare Durabila a Comunitatii și dezvoltarea socială a acesteia. Aceste eforturi vor suplimenta măsurile de atenuare a impactului la care Compania s-a angajat prin intermediul Planului de acțiune pentru strămutare și relocare. Planul de Dezvoltare Durabila a Comunitatii cuprinde o serie de măsuri, instrumente, mijloace și inițiative care ajută comunitățile locale să facă față impactului mai puțin direct, precum și pentru consolidarea situației social-economice a zonei.

Politica în domeniul angajărilor

5.92 Prin politica de angajări promovată, RMGC urmărește reducerea la minim a aflulului cautoătorilor de serviciu care nu fac parte din Comunitate și creșterea la maximum a posibilităților de angajare pentru localnici; această politică în domeniul angajărilor este aplicată pentru muncitorii cu capacitate și calificare profesională egală cu prioritate:

1. Celor care locuiau în Zona de Impact a Proiectului în anul 2004,
2. Angajaților Roșiamin și RMGC ce locuiesc în Corna, în comuna Roșia Montană sau orașul Abrud,
3. Angajaților Roșiamin și RMGC care locuiesc în alte localități ale județului Alba,
4. Alte persoane care locuiesc în județul Alba,
5. Alte persoane care locuiesc în județul Hunedoara,
6. Persoane care nu locuiesc în județele Alba sau Hunedoara.

Politica de angajare. Planul de acțiune pentru stramutare și relocare și Planul de Dezvoltare Durabila a Comunitatii mai cuprinde și măsuri pentru acordarea de asistență localnicilor pentru a găsi un loc de muncă în cadrul Proiectului RM sau în alte unități economice asociate în cadrul

Comunitatii prin intermediul perfectionarii profesionale, cursuri de calificare si asistenta pentru infiintarea unor mici afaceri.

Politica de achiziții

5.93 RMGC a elaborat si o politica in domeniul achizițiilor, politica valabila si pentru contractorii, subcontractorii EPC pentru achizitia de bunuri si servicii-in masura in care este posibil de la firmele din zona si din regiune. Prevederile politicii in domeniul achizițiilor urmaresc cresterea la maxim a oportunităților oferite intreprinderilor locale si regionale afectate de Proiectul RM.

ASISTENȚĂ ACORDATĂ CATEGORIILOR DE PERSOANE DEZAVANTAJATE (VULNERABILE)

Asistență guvernamentală pentru categoriile de persoane dezavantajate

5.94 Legislația română prevede mai multe pachete de măsuri privind asistența acordată persoanelor dezavantajate:

- Venitul minim garantat (Legea nr. 416/2001) este în prezent de 3.630.000 lei/lună pentru o singură persoană și 1.660.000 lei/lună ca asistență pentru o familie de două persoane având venituri sub nivelul minim garantat, etc. În comuna Roșia Montană aproximativ 50 de persoane a beneficiat în anul 2002 de ajutor social. Totalul persoanelor care beneficiază de acest ajutor în Roșia Montană și Abrud, este de 155, estimându-se un număr sporit de cereri mai ales în sezonul de iarnă.
- Alocația de stat pentru copii (Legea nr. 61/1993) este în prezent de 200.000 lei/lună.
- Asistența socială pentru persoanele în vârstă (Legea nr. 17/2000) include mai multe servicii (îngrijire temporară sau permanentă la domiciliu sau în diverse instituții sociale) precum și alte prevederi.
- Legea Locuinței (Legea nr. 114/1996) prevede responsabilități ale autorităților guvernamentale locale privind locuințele sociale. Locuința socială este definită ca locuința care se atribuie cu chirie subvenționată unor persoane sau familii, a căror situație economică nu le permite accesul la o locuință în proprietate sau închirierea unei locuințe în condițiile pieței. Locuința socială poate fi reprezentată de o construcție nouă sau de o construcție veche reabilitată. Locuința socială poate fi închiriată ieftin acelor familii al căror venit net lunar pe ultimele 12 luni s-a situat cu 20% sub nivelul venitului minim garantat.

5.95 Anexa 16 oferă detalii asupra legislației care se referă la asistența acordată persoanelor dezavantajate.

Situația persoanelor dezavantajate în zona afectată de proiect

Persoane în vârstă, sărace

5.96 Persoanele în vârstă, sărace, în mod special cele singure, reprezintă o categorie importantă de persoane dezavantajate care se bazează cel mai adesea pe relații personale de întraajutorare. Această întraajutorare poate include treburi gospodărești pe care nu le mai pot face singure, de exemplu, tăierea lemnului, baia, gătitul, vizite la medic precum și sprijin afectiv, etc.

5.97 Acele persoane vârstnice a căror sănătate le permite, sunt angajate în activități de subzistență sau aducătoare de mici venituri, cum ar fi grădinaritul, îngrijirea păsărilor sau a altor animale mici, îngrijirea copiilor.

5.98 Vârstnicii săraci supraviețuiesc cu o mică pensie de bătrânețe (dacă au contribuit la fondul de pensii, pe parcursul vieții lor) sau cu un ajutor social echivalent cu venitul minim garantat (dacă nu au contribuit la fondul de pensii). În cele mai multe cazuri, aceștia nu posedă

bunuri imobiliare, trăind în case naționalizate, locuințe sociale, locuințe cu chirii mici, sau, printr-un aranjament neoficial de care însă nu vor mai putea beneficia în cazul mutării.

Gospodării conduse de femei singure, sărace

5.99 Această categorie se referă în mod specific la cele mai sărace dintre femeile singure care conduc gospodării. Ca și în cazul vârstnicilor săraci, aceste femei se bazează pe relații personale de întraajutorare în diverse privințe cum ar fi îngrijirea copilului (pentru a da mamei posibilitatea să lucreze), împrumuturi, mici activități aducătoare de venituri legate de aceste relații, etc.

5.100 Femeile singure, sărace care conduc gospodării se bazează pe ajutorul social echivalent cu venitul minim garantat precum și pe alocația pentru copii. Ele nu posedă bunuri imobiliare și trăiesc în locuințe ieftine.

Handicapați sau bolnavi cronici săraci

5.101 Persoanele sărace, cu handicap mintal sau fizic și îngrijitorii acestora se bazează pe o rețea de relații personale de întraajutorare precum și pe efectuarea unor mici activități lucrative dependente de aceste relații. Handicapații săraci trăiesc din ajutorul social echivalent cu venitul minim garantat.

5.102 Aceleași aspecte sunt valabile pentru persoanele suferind de boli cronice (mentale sau fizice). În plus, persoanele cu afecțiuni cardiace cronice, cele care suferă de hipertensiune arterială sau de alte boli care conferă sensibilitate la stres, pot avea dificultăți deosebite în timpul mutării sau în perioada de adaptare.

Categorii de impact potențial asupra persoanelor dezavantajate ca urmare a mutării

5.103 Mutarea efectivă poate genera următoarele categorii de impact asupra persoanelor dezavantajate:

- pierderea locuinței, mai ales în cazul acelor persoane care nu dețin o proprietate (chiriași), nefiind prin urmare eligibile pentru compensarea proprietăților, sau în cazul persoanelor care locuiesc într-o casă cu mai mulți proprietari (a se vedea mai sus),
- pierderea surselor de trai, mai ales în cazul celor angajați în grădinarit sau activități similare,
- slăbirea sau pierderea relațiilor de întraajutorare.

Măsuri de asistență propuse

Principii

5.104 Politica RMGC în privința persoanelor dezavantajate are drept scop completarea prevederilor din legislația română și a răspunderilor care revin consiliilor locale din Roșia Montană și Abrud, în situațiile în care aceste prevederi lipsesc sau sunt inadecvate, sau în cazurile în care persoanele sau gospodăriile sunt expuse riscului de a fi și mai mult pauperizate sau dezavantajate datorită mutării. RMGC nu este responsabilă pentru asigurarea mijloacelor de existență pentru persoanele dezavantajate, dar va acorda asistență în legătură cu vulnerabilitatea indusă acestor persoane sau exacerbată ca urmare a dezvoltării Proiectului.

5.105 Politica RMGC privind persoanele vulnerabile va include asistență acordată organizațiilor responsabile în următoarele domenii:

- locuințe sociale,
- acces la locuri de muncă,
- acces la mecanismele existente de asistență,

- servicii prestate către diverse grupuri de persoane dezavantajate, după cum se detaliază în cele de mai jos. Toate aceste inițiative și acțiuni constituie o parte a Programului GNP, a cărui descriere completă se găsește în cadrul Planului de dezvoltare comunitară durabilă.

5.106 Persoanele dezavantajate vor fi de asemenea monitorizate în mod specific de către RMGC.

Eligibilitate

5.107 Politica RMGC în privința persoanelor dezavantajate se va aplica acelor care locuiesc în interiorul zonei de impact a Proiectului.

5.108 Persoanele dezavantajate îndreptățite să primească locuință socială trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- să trăiască din ajutor social sau din alte venituri alocate de stat, mai mici sau egale cu venitul minim garantat și
- să aibă avizul consiliului local (Roșia Montană sau Abrud, după cum este cazul) pentru acordarea de asistență, eliberat în urma evaluării persoanei sau gospodăriei în cauză.

5.109 În cooperare cu consiliile locale din Roșia Montană și Abrud, RMGC a întocmit o evidență a persoanelor dezavantajate care locuiesc în zona de impact a Proiectului. Această evidență va fi actualizată continuu.

Locuri de muncă

5.110 RMGC a semnat un protocol cu primăriile din Roșia Montană și Abrud prin care se obligă să dea întâietate la angajare persoanelor din aceste zone. Departamentul pentru resurse umane din cadrul companiei va pune la punct un sistem de înregistrare și triere a cererilor de angajare. RMGC va urmări și va trata cu atenție deosebită cererile depuse de persoane apte de a fi angajate și care fac parte din categoriile dezavantajate. Angajarea se va face în funcție de cerințele operaționale ale RMGC. Aceste elemente ale politicii de angajări sunt amplu descrise în Planul de dezvoltare comunitară durabilă.

Locuințe sociale

5.111 Conform legii nr. 114/1996, consiliile locale sunt responsabile de acordarea locuințelor sociale persoanelor eligibile. În prezent, la Roșia Montană *se află în construcție* o unitate de cazare socială.

5.112 Mai multe persoane din zona de impact a Proiectului care nu dețin proprietăți, trăiesc în așa-numitele locuințe naționalizate. Cu toate acestea, ele sunt pe cale de a primi de la stat titlurile de proprietate asupra acestor locuințe și vor fi compensate corespunzător de RMGC. Un al doilea grup care ar putea necesita asistență în problema locuinței îl formează persoanele care nu dețin proprietăți, dar care trăiesc fără chirie într-o locuință din categoria celor afectate de Proiect, sunt foarte sărace și nu au unde să se ducă. Un al treilea grup îl reprezintă chiriașii foarte săraci cărora proprietarii le-au permis să locuiască timp îndelungat, cu chirii mici de care nu ar mai putea beneficia în altă parte, dar care, la ora actuală, constituie un grup foarte restrâns, reprezentat doar de trei cazuri.

5.113 Conform Legii Locuinței nr. 114/1996, responsabilitatea construirii și asigurării unei locuințe sociale revine consiliului local. Cu toate acestea, în eventualitatea negăsirii unei soluții pentru cazare socială a persoanelor dezavantajate după mutarea acestora, RMGC va acoperi cheltuielile de relocare a acestora, incluzând închirierea unei locuințe corespunzătoare până când persoanele sau gospodăriile respective vor putea obține locuințe sociale din partea consiliului local sau a altei instituții, și costurile aferente mutării.

Amplasarea locuințelor pentru strămutare și asistența acordată pentru mutare

5.114 Se vor depune toate eforturile pentru a plasa persoanele dezavantajate în părțile centrale, mai convenabile ale zonelor de strămutare (dacă doresc acest lucru) sau de a muta aceste persoane în același timp și în același loc cu vecinii lor (de asemenea, dacă doresc acest lucru) astfel încât să-și poată menține pe cât posibil sistemul de relații personale de întraajutorare. RMGC va acorda de asemenea asistență persoanelor dezavantajate care necesită acest lucru.

Servicii pentru vârstnici și handicapații săraci

5.115 Ca rezultat al mutării vecinilor sau familiei, unele persoane în vârstă sau handicapate s-ar putea vedea lipsite de obișnuitele relații personale de întraajutorare. Aceste relații pot include sprijin în treburi gospodărești, cum ar fi tăierea lemnului, curățenia casei, gătitul, baia, etc. În conformitate cu legislația română, persoanele în vârstă sunt îndreptățite să beneficieze de aceste servicii din partea statului. Furnizarea acestor servicii cade în responsabilitatea consiliilor locale.

5.116 RMGC se străduiește pe cât posibil, să se asigure ca persoanele vârstnice și handicapate (precum și alte persoane dezavantajate) să fie mutate și grupate cât mai aproape de actualii lor vecini, de actualele lor rude sau alte persoane care formează sistemul de relații personale de întraajutorare. Echipa din cadrul RMGC responsabilă de planificarea strămutării va organiza interviuri cu persoanele în vârstă (sau cu alte persoane dezavantajate) care doresc să se strămute, pentru a afla doleanțele acestora în legătură cu sistemul de relații personale de întraajutorare.

5.117 În eventualitatea în care se observă că persoanele vârstnice mutate întâmpină dificultăți după mutare, RMGC le va monitoriza și va sprijini efectuarea unor servicii pentru aceste persoane (strânsul lemnului, menaj, etc...). Elemente suplimentare se găsesc în Planul de dezvoltare comunitară durabilă și în GNP.

Servicii pentru femei singure, sărace care conduc gospodării

5.118 Aceste persoane care conduc gospodării din care fac parte copii, vor fi sprijinite, în măsura posibilităților, să își găsească un loc de muncă. De la caz la caz, ar putea fi oferit sprijin pentru îngrijirea copiilor, dându-le acestor femei posibilitate să opteze cu prioritate pentru angajarea pe un loc de muncă

6. IMPLEMENTAREA

CADRUL ORGANIZATORIC

Date generale

6.1 RMGC este responsabilă de implementarea Planului de acțiune pentru strămutare și relocare, folosind în acest scop personalul propriu precum și consultanți. Procesul de implementare necesită cooperarea dintre RMGC pe de-o parte, și instituțiile guvernamentale centrale și locale împreună cu organizațiile comunitare, pe de altă parte.

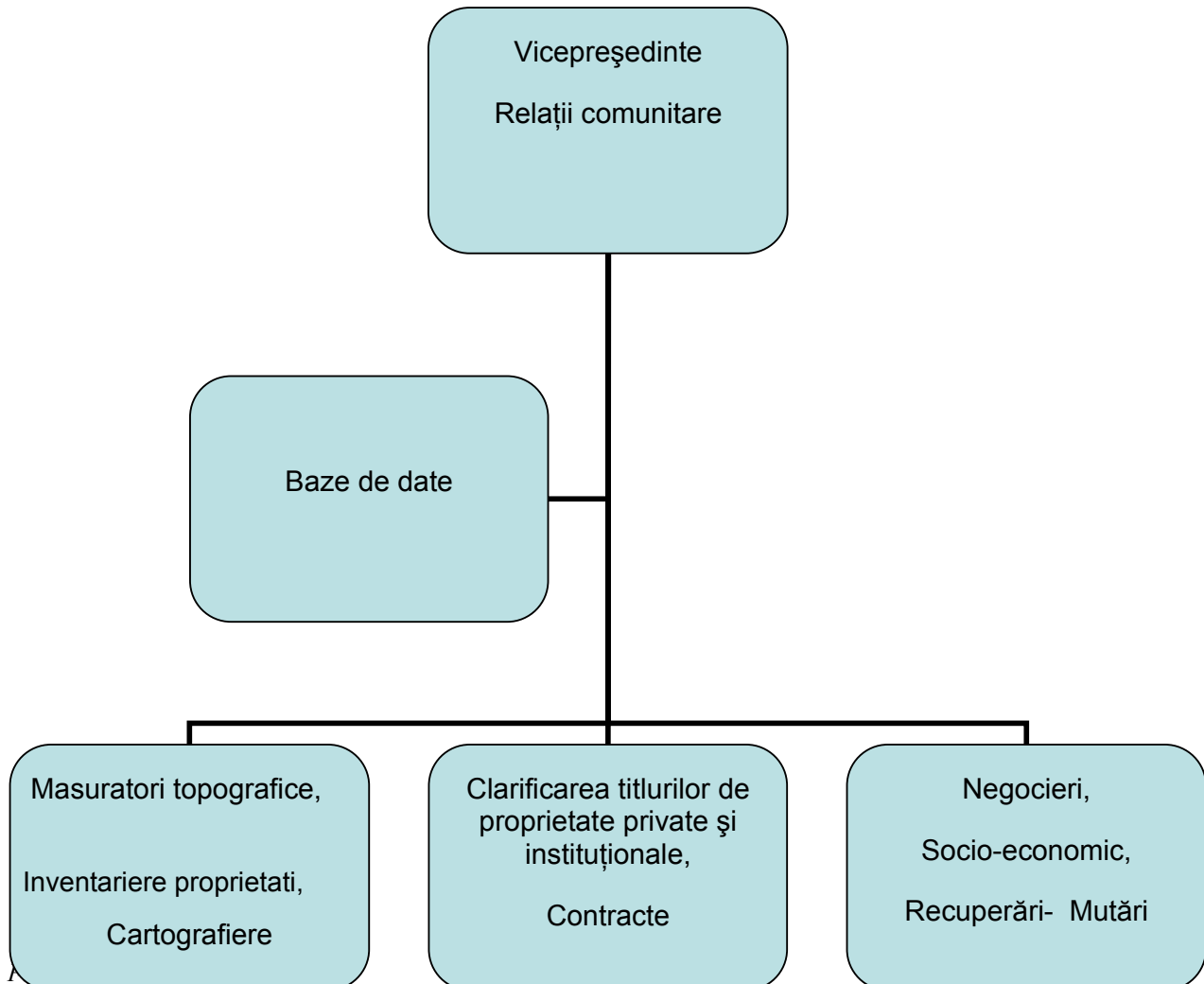
Organizarea RMGC în vederea implementării Planului de acțiune pentru strămutare și relocare

Responsabilități și sarcini

6.2 Departamentul de relații comunitare din cadrul RMGC este responsabil de implementarea Planului de acțiune pentru strămutare și relocare, precum și a altor planuri care derivă din acesta. Posturile de conducere din cadrul acestui departament sunt ocupate de specialiști români. Directorul departamentului locuiește în Roșia Montană și se subordonează directorului general al RMGC.

6.3 Autorizarea și construcția zonelor de strămutare sunt în responsabilitatea vicepreședintelui de proiect al companiei.

6.4 Graficul următor prezintă organizarea Departamentului de relații comunitare.

Personalul Departamentului de relații comunitare

6.5 Personalul și consultanții (cu normă întreagă sau parțială) din cadrul Departamentului de relații comunitare însumează aproximativ 50 de persoane.

6.6 Capacitatea personalului se dezvoltă continuu prin implicarea specialiștilor români și străini în domenii cum sunt:

- Dinamică socială și sociologie,
- Consultare publică și comunicare,
- Politici de strămutare,
- Evaluarea bunurilor (teren – experți agricoli, case – experți imobiliari),
- Dezvoltare socială, refacerea mijloacelor de trai, monitorizare socială și economică,
- Probleme legale asociate negocierii, vânzării și cumpărării de bunuri imobiliare, compensarea și reconstrucția amenajărilor publice.

Spațiul și echipamentul pentru birouri

6.7 Departamentul de Dezvoltare Comunitară are spații pentru birouri în centrul comunei Roșia Montană, fiind accesibil publicului general în orice moment.

Legătura cu alte echipe de lucru din cadrul RMGC

6.8 Directorul Departamentului de dezvoltare comunitară se subordonează directorului general pentru România al RMGC. Departamentul de dezvoltare comunitară își leagă activitatea de cea a Departamentului pentru Proiect din cadrul RMGC, care, în stadiul actual, supervizează procesul de autorizare, iar mai târziu va avea în grijă dezvoltarea zonelor de strămutare și construcția locuințelor.

Implicarea autorităților guvernamentale

6.9 Instituțiile guvernamentale sunt implicate prin diverse proceduri de autorizare necesare procesului de strămutare și compensare, în special prin următoarele:

- dezvoltarea și actualizarea Planului de urbanism general și a Planului de urbanism zonal, atât pentru zona afectată de Proiect cât și pentru zonele de strămutare (Planul de urbanism general și cel de urbanism zonal sunt analizate la nivel județean înainte de a fi aprobate de consiliile locale interesate);
- eliberarea permiselor de construcție pentru diverse componente implicate în procesul de strămutare, atât pentru infrastructură (drum de acces și drumuri principale în zonele de strămutare) cât și pentru clădiri (locuințe și clădiri instituționale).

6.10 În funcție de necesități, RMGC va menține legătura cu toate instituțiile guvernamentale centrale și locale implicate.

6.11 RMGC ține legătura zilnic sau săptămânal cu consiliile locale din Roșia Montană și Abrud și va continua să procedeze astfel până la completa implementare a Planului de acțiune pentru strămutare și relocare.

MANAGEMENTUL PLÂNGERILOR ȘI CONFLICTELOR**Prima instanță de management al plângerilor**

6.12 Departamentul de Dezvoltare Comunitară va numi o persoană care va fi angajată cu normă redusă și care va răspunde de managementul plângerilor. Numele său, adresa biroului și orele de audiență vor fi făcute publice prin intermediul Gazetei RMGC. Această persoană va tria plângerile și le va înainta companiei pentru o analiză mai aprofundată. Va fi deschis un registru de consemnare a plângerilor unde vor fi înregistrate data depunerii plângerii împreună cu

numele și semnătura persoanei reclamante. Plângerile pot fi înaintate și în scris. Persoanele reclamante vor fi rugate să prezinte documente în sprijinul plângerilor și vor putea fi audiate de un reprezentant din conducerea superioară a RMGC dacă acest lucru este considerat necesar de oricare din părți. Persoanele reclamante pot fi asistate de un consilier ales de acestea.

6.13 Orice plângere depusă după procedura descrisă mai sus va primi un răspuns în scris din partea unui reprezentant al conducerii RMGC, în maximum o lună de la data depunerii. Cu excepția cazurilor complexe care fac necesară investigarea suplimentară sau implicarea unei terțe părți, acest răspuns va include pe cât posibil o propunere de rezolvare a plângerii.

A doua instanță de management al plângerii

Medierea

6.14 RMGC va angaja o persoană care va juca rolul de observator independent și de mediator al plângerilor. În mod ideal, această persoană ar trebui să fie un avocat de prestigiu sau orice altă persoană familiarizată cu domeniul drepturilor omului sau cu problemele sociale. Mediatorul va fi la dispoziția locuitorilor din Roșia Montană conform unui program prestabilit (de exemplu o zi pe lună)..

6.15 Mediatorul va fi angajat în urma unui proces transparent de publicitate susținut prin intermediul presei române. Lista atribuțiilor mediatorului va fi de asemenea făcută publică. Selecția finală se va face în prezența primarilor din Roșia Montană și Abrud.

6.16 RMGC va oferi mediatorului următoarele facilități:

- servicii de secretariat și birou,
- acces nelimitat la dosarele privind compensarea.

Pentru mai multe detalii asupra acestor mecanisme, a se vedea Anexa referitoare la Raportul privind evoluția Planului de acțiune pentru strămutare și relocare.

Procesul de mediere

6.17 Oricare reclamant care a primit un răspuns negativ sau o propunere nesatisfăcătoare de rezolvare a plângerii din partea RMGC, poate înainta această plângere mediatorului.

6.18 După audierea independentă a ambelor părți, mediatorul va încerca să găsească o rezolvare acceptabilă de către acestea.

6.19 Mediatorul va elabora un raport trimestrial pe care îl va pune la dispoziția publicului prin intermediul Centrului de informare din Roșia Montană sau al paginii de Internet a Proiectului.

Acționarea în instanță

6.20 În conformitate cu legile în vigoare, oricare cetățean are dreptul să acționeze în instanță. Aceasta se aplică și RMGC în calitate sa de persoană juridică română.

INFORMARE ȘI CONSULTARE

Informare

6.21 RMGC a editat o Gazetă a Proiectului, din care 14 numere au fost deja tipărite și distribuite fiecărei gospodării din zona afectată de Proiect. Această publicație s-a dovedit a fi un instrument util pentru diseminarea informației privind progresul Proiectului și politicile de compensare, strămutare și relocare. RMGC va continua să utilizeze acest canal de informare pe durata implementării Planului de acțiune pentru strămutare și relocare.

6.22 RMGC se află într-un contact permanent cu primariile și consiliile locale din Roșia Montană și Abrud, pe marginea unor probleme generale legate de compensare, strămutare și

relocare, sau probleme specifice, privind autorizările și reconstrucția infrastructurii comunale la Piatra Albă.

6.23 RMGC menține în Roșia Montană un Centru de informare a publicului, deschis publicului general care dorește să obțină informații și să consulte documentații.

6.24 Mulți dintre angajații RMGC locuiesc în cadrul comunității, aceasta reprezentând un canal neoficial, dar util, de informare.

Consultarea privind versiunea revizuită a Planului de acțiune pentru strămutare și relocare și publicarea

6.25 Consultarea pe marginea versiunii revizuite a Planului de acțiune pentru strămutare și relocare va fi organizată în următoarea succesiune:

- politicile revizuite de compensare au fost prezentate consiliilor locale din Roșia Montană și Abrud,
- politicile revizuite de compensare au fost făcute publice prin intermediul Gazetei Proiectului,
- versiunea completă în limba română, a metodelor de compensare se află în curs de a fi puse la dispoziția publicului local prin intermediul Centrului de informare. Versiunea completă și revizuită a Planului de acțiune pentru strămutare și relocare va fi pusă la dispoziția publicului, atât în limba română cât și în limba engleză, prin intermediul paginii de Internet a RMGC.
- la câteva zile după publicarea gazetelor au fost organizate mai multe adunări publice (cel puțin în Roșia Montană, Abrud și Corna) pentru a clarifica informațiile și pentru a obține un prim eșantion de reacții din partea comunităților afectate,
- au fost organizate ulterior discuții cu grupuri de interese, în vederea obținerii unor reacții și sugestii mai exacte privind politicile de compensare propuse, și a
- aceste reacții au fost analizate de către RMGC, iar Planul de acțiune pentru strămutare și relocare este modificat pentru a reflecta aceste reacții.
- principiile de compensare și ratele revizuite de compensare au fost prezentate în avans, pe parcursul fazei de implementare a Programului de opțiuni inițiat de Companie la 1 decembrie 2005. Pentru mai multe detalii, a se vedea Anexa referitoare la Raportul privind evoluția Planului de acțiune pentru strămutare și relocare.

6.26 Versiunea finală 2006 a Planului de acțiune pentru strămutare și relocare va fi pusă la dispoziția publicului prin intermediul paginii de Internet a RMGC.

MONITORIZARE ȘI EVALUARE – MANAGEMENTUL SCHIMBĂRILOR

Obiective generale ale monitorizării și evaluării

6.27 Evaluarea și monitorizarea sunt componente cheie ale Planului de acțiune pentru strămutare și relocare, acestea reprezentând o parte integrantă a angajamentelor asumate de RMGC. Compania va opera exploatarea minieră Roșia Montană timp de aproape 16 ani și poate chiar mai mult decât atât, în măsura în care vor fi descoperite rezerve noi pe lângă cele existente. În tot acest interval, vor fi efectuate diverse activități de evaluare și monitorizare.

6.28 Monitorizarea și evaluarea au următoarele obiective generale:

- monitorizarea situațiilor specifice sau dificultăților generate de implementarea Planului de acțiune pentru strămutare și relocare, și a gradului de conformare cu obiectivele și metodele definite în cadrul acestui plan

- evaluarea pe termen mediu și lung a impactului cauzat de Planul de acțiune pentru strămutare și relocare asupra mijloacelor de trai ale gospodăriilor afectate, asupra resurselor locale precum și asupra dezvoltării economice și noilor așezări;

6.29 Monitorizarea are drept scop corectarea metodelor de implementare a Planului pe parcursul derulării acestuia, în funcție de necesități. Evaluarea are intenția de a pune în aplicare experiența acumulată în urma modificărilor de strategie și a metodelor de implementare, într-o perspectivă de timp mai îndelungată. Monitorizarea va avea în esență, un caracter intern, pe când evaluarea va avea un caracter extern.

Monitorizarea

Domeniul de acțiune și conținutul

6.30 Monitorizarea va fi îndreptată asupra următoarelor aspecte:

- procesul de negociere și încheiere a acordurilor;
- monitorizare socială și economică: urmărirea statutului gospodăriilor relocate și strămutate, accesul la un loc de muncă, costurile locuințelor în zonă, refacerea agriculturii, acțiuni de identificare a persoanelor dezavantajate;
- monitorizare tehnică: supravegherea construcției infrastructurii și locuințelor, darea în folosință și testarea componentelor tehnice ale locuințelor de strămutare;
- organizarea implementării: compatibilitatea personalului și a mijloacelor în raport cu sarcinile;
- plângerile și sistemul de gestiune a acestora;
- asistență acordată pentru refacerea mijloacelor de trai, refacerea activităților comerciale, îmbunătățirea calificării profesionale, precum și acordarea de mici împrumuturi

6.31 RMGC menține lunar următoarele statistici împreună cu toate materiale necesare conturării unei imagini cât mai exacte a procesului de implementare:

- opțiunile privind negocierea/achiziționarea/strămutarea: precontracte, contracte de vânzare-cumpărare, plata compensațiilor sau finalizarea opțiunilor de strămutare;
- relocare: numărul de gospodării destinate relocării care au efectuat mutarea, destinația acestora, și în măsura posibilităților, cum s-au acomodat acestea în noua locație (rămânere definitivă/temporară, nivel de trai, costuri);
- strămutare: gospodării destinate strămutării care au efectuat mutarea;
- construcții: indicatori relevanți ai lucrărilor în curs de execuție;
- organizarea procesului de implementare: personalul și schimbările produse în raport cu trimestrele precedente;

6.32 RMGC va elabora pe plan intern, un raport de monitorizare care va fi dat publicității în limbile română și engleză prin intermediul paginii de Internet și al Centrului de informare din Roșia Montană. Acest raport de monitorizare va fi realizat când achizițiile de proprietăți se vor apropia de 50% din numărul total (a se vedea Anexa referitoare la Raportul privind evoluția Planului de acțiune pentru strămutare și relocare.

Responsabilități

6.33 Activitatea de monitorizare va avea un caracter intern și va fi în responsabilitatea Departamentului de relații comunitare. Până în prezent, Departamentul de relații comunitare a colectat informații pentru un număr de 334 de familii deja relocate.

Evaluarea

Obiectivele evaluării

6.34 Documentația de referință pentru evaluare va fi următoarea:

- prezentul Plan de acțiune pentru strămutare și relocare;
- legile și reglementările române descrise mai sus;
- politicile de siguranță ale Grupului Băncii Mondiale, i.e. Directiva Operațională 4.30 referitoare la “Strămutarea involuntară”.

6.35 Evaluarea are următoarele obiective specifice:

- evaluarea generală a gradului de conformare a implementării Planului de acțiune pentru strămutare și relocare, cu obiectivele și metodele evidențiate în acest document;
- evaluarea gradului de conformare a implementării Planului cu legile, reglementările și politicile de siguranță menționate mai sus;
- evaluarea procedurilor de strămutare și relocare, în modul în care au fost implementate d;
- evaluarea impactului programelor de strămutare și relocare asupra veniturilor și standardului de viață, accentuându-se asupra cerinței conform căreia acest standard nu trebuie să fie mai scăzut ci dimpotrivă, pe cât posibil mai ridicat;
- identificarea acțiunilor care trebuie întreprinse în cadrul monitorizării pentru a spori impactul pozitiv al programului și de a atenua pe cât posibil eventualele sale efecte negative, în măsura în care acestea se vor manifesta.

Indicatori și metodologii de evaluare

6.36 Ca parte integrantă a pregătirii acestui program, RMGC a pus la punct o bază de date cuprinzătoare privind persoanele afectate de Proiect. Aceasta va constitui baza pentru evaluarea evoluțiilor viitoare

6.37 La timpul potrivit, același eșantion de aproximativ 250 de gospodării afectate de Proiect va răspunde aceluiași chestionar ca cel utilizat în iulie 2002. Eșantionul va fi verificat pentru o reprezentativitate corespunzătoare atât a gospodăriilor strămutate cât și a celor relocate, putând fi completat dacă va fi cazul. Este necesar însă ca nucleul inițial de gospodării să fie investigate din nou. Persoanele care beneficiază de diverse forme de asistență oferite de RMGC (îmbunătățirea calificării profesionale, credite pentru întreprinderi mici) vor fi tratate ca un grup separat.

6.38 Sondajul principal efectuat în iulie 2002 va fi refăcut utilizând același chestionar și același eșantion de persoane.

6.39 Procesul de strămutare va fi evaluat în mod specific în funcție de următorii indicatori aplicați tuturor celor două zone de strămutare:

- parametri tehnici ai locuințelor: durabilitatea materialelor, necesitățile și costurile de întreținere;
- factori arhitectonici și utilitari ai locuințelor: confort, gradul de mulțumire a locuitorilor de ambele sexe;
- factori socio-economici: accesul la un loc de muncă, refacerea mijloacelor de trai, agricultură.

6.40 În plus, persoanelor dezavantajate li se va acorda o atenție deosebită și vor fi evaluate metodele pentru a le acorda asistența necesară. Un eșantion de persoane identificate ca făcând parte din categoria dezavantajată va constitui obiectul unui sondaj special.

6.41 Va fi de asemenea evaluat sistemul de management al plângerilor, luând în considerare atât punctul de vedere al RMGC cât și pe cel al mediatorului și al unui eșantion de persoane care au depus plângeri.

Evaluatorul

6.42 Evaluatorul va fi un consultant independent sau o organizație non-guvernamentală cu experiență în domeniul planificării și implementării acțiunilor de strămutare sau relocare, dar fără o implicare prealabilă în Proiect. Îndrumarul detaliat al evaluării va fi pregătit și dat publicității de către RMGC..

6.43 RMGC va garanta accesul neîngrădit al evaluatorului la documentația sa internă.

Procesul de evaluare

6.44 Rapoartele întocmite ca urmare a evaluării vor fi date publicității.

6.45 Evaluarea independentă a implementării Planului de acțiune în vederea pentru strămutare și relocare va avea loc în două etape succesive:

- în decurs de un an după ce numărul persoanelor strămutate sau relocate va atinge 50% din totalul populației afectate: prima misiune de evaluare;
- la doi ani de la terminarea procesului de implementare: a doua misiune de evaluare.

6.46 Ambele evaluări vor fi efectuate urmând aceleași metodologii și aceeași indicatori.

Managementul schimbărilor și consultarea asociată

6.47 În cazul în care intervine necesitatea unor schimbări procedurale și/sau de politică, RMGC va proceda în felul următor:

- va utiliza Gazeta Proiectului pentru a anunța asupra unor posibile schimbări în anumite aspecte ale politicii sau procedurilor utilizate;
- va organiza întâlniri publice pentru a explica detalii în legătură cu aceste schimbări, precum și motivele care au dus la acestea;
- va organiza întâlniri cu grupuri de interese, în funcție de amploarea schimbărilor propuse;
- va face publice modificările aduse politicilor și/sau procedurilor.

GRAFICUL DE IMPLEMENTARE A PLANULUI

6.48 Graficul de implementare este prezentat în figura 8 de mai jos.

BUGETUL DE IMPLEMENTARE

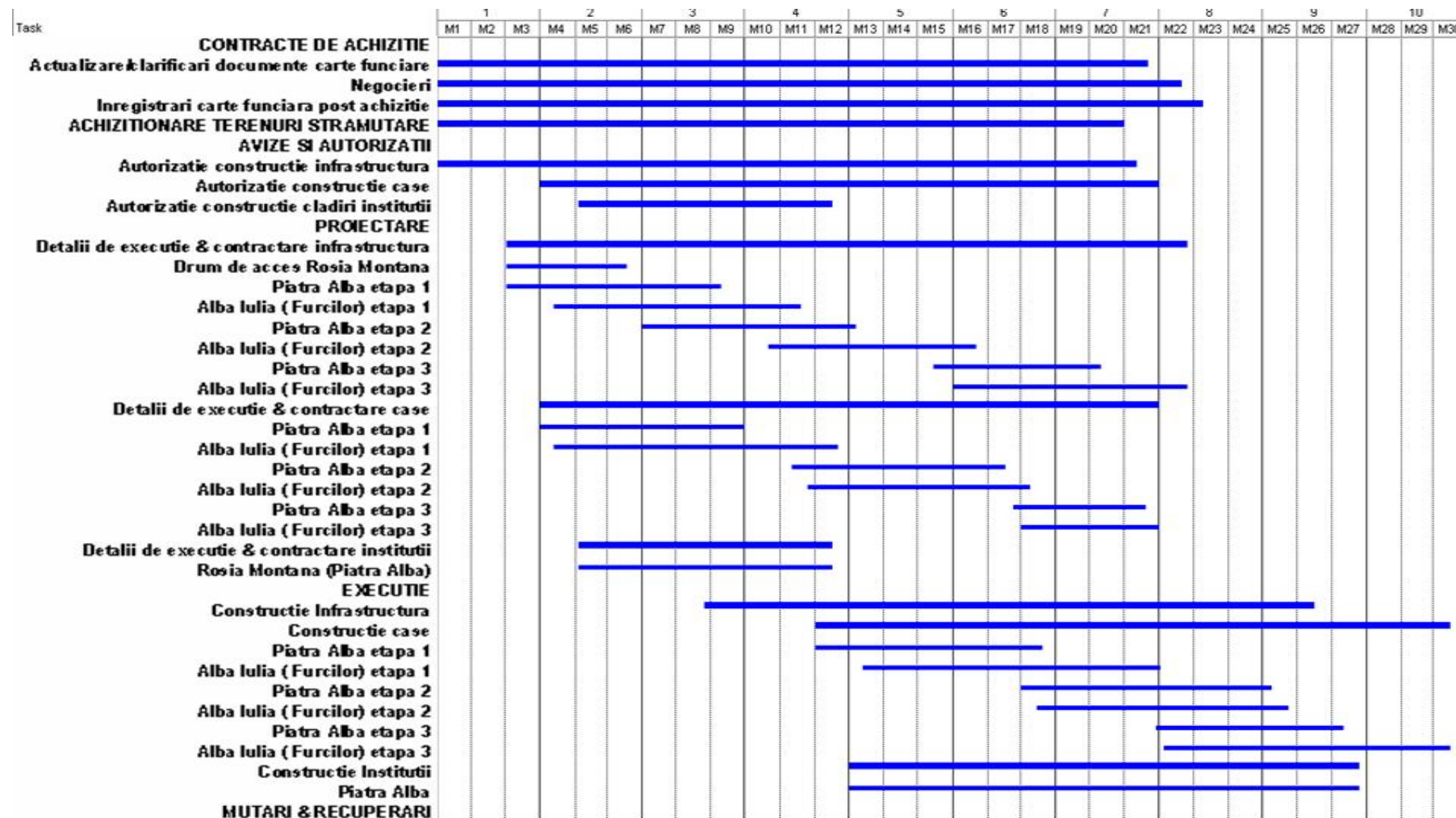
6.49 Bugetul de implementare este prezentat în tabelul 15 de mai jos.

Tabelul 15: Sumarul bugetului Planului de acțiune pentru strămutare și relocare

Nr.	Element	Costuri - euro
1	Compensarea proprietăți private	57800000
2	Dezvoltarea infrastructurii de strămutare de la Piatra Albă și Alba Iulia	2700000
3	Instituții și confesiuni	7700000
4	Refacerea nivelului de trai	1950000
5	Implementare	1250000
	TOTAL GENERAL	71400000

Figura 8 – Graficul de implementare

M1: ianuarie 2006

Translation of Figure 8

